

Učiteljski tovariš

Stanovsko političsko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanova ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Dtn. za tiskarstvo 80 Dtn. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglašje po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3172

Klub prijateljev vaše kulture

Vedno težje razmere po naših vaseh silijo vse prave ljudske prijatelje, zlasti pa učiteljstvo, k novim odločitvam.

Tudi v naše vasi vdira kriza, ruši domove, nevarno izpodkopa stare ustajene vrednote ter resno ogroža gmotni in moralni obstoj našega kmetijskega prebivalstva. Bolezen se zajeda v korenine, in vsi vaški življenjski pojavi že kažejo znake te rak-rane na korenu našega kmetstva.

Gospodarska podlaga se maje, zato so v nevarnosti vse moralne in kulturne pridobitve, ki so se zgradile v težkem naporu preteklih dob.

Dosedanje metode kulturnega dela ne zadoščajo več: gradile so kmetško kulturo od zgoraj navzdol. Sedanji položaj zahteva novega, poglobljenega študija kmetijskega ljudstva in vse vaše kulture, na podlagi katerega se mora povzpeti učiteljstvo k novemu pojmovanju bistva kulturnega dela na deželi.

V polnem razumevanju nastalih novih razmer hoče izvesti vodstvo sekcije JUU za dravsko banovino sklep banovinske skupščine, da nudi vsem onim učiteljem in učiteljicam, ki so se že zakoreninili v vsem svojim bistvom v življenje našega vaškega prebivalstva in čutijo potrebo preusmerjenja metode svojega javnega dela, možnost, da se organizirajo v okrilju sekcije v svojem posebnem klubu.

Prepričani smo, da se bodo tega dela lotili v prvi vrsti gospodarski delavci kmetško in gospodinjsko nadaljevalnih šol.

Združiti hočemo v docela prostovoljni zajednici vse one sile našega učiteljstva, ki so bile v svojem stremeljenju doslej osamljene in navezane samo na lastne pobude. V medsebojni pomoči in vzajemnem delu hočemo zbirati polagoma in brez gesel kamen do kamna za novo miselno zgradbo, ki naj bo postavljena na izključno resničnostnem gledanju stanja, v katerem se nahaja danes naša kmetška kultura. Naše prvo stremeljenje bo šlo za tem, da si ustvarimo složno skupino realistično usmerjenih vaških kulturnih delavcev, ki bodo skušali kot organizatorji skupne gospodarske akcije na modernih vzgojnih načelih dati svojemu poslanstvu novo vsebino in metodo. Za osnovo, ki naj bi služila kot prvi kačipot k usmerjenju učiteljevega izvenšolskega gospodarskega dela, naj navedemo sledeča temeljna načela:

Smatramo, da je z ozirom na naše obstoječe gospodarske razmere nujno, da se učiteljstvo prvenstveno posveti gospodarskemu dvigu naroda, ker je le tedaj mogoče uspešno ostalo izobraževalno in vzgojno delo.

Vse delo naj se vrši v bodoče, v nasprotju z dosedanjim individualističnim postopkom, kolikor mogoče vzajemno in z vsemi občani.

Smoter je gospodarski in kulturni dvig ljudstva, temeljno sredstvo metode pa vaško občestvo. V ta namen naj se iščejo stiki z ljudstvom kakorkoli in naj si vsakdo izbere taka torišča, ki se njemu zde najprikladnejša in najprirodnejša za dosego glavnega smotra — gospodarske prosvete in akcije.

Vse delo naj izhaja iz potreb kraja.

Vaško občestvo naj učitelja razbremeni in naj ga reši edine odgovornosti za uspehe in neuspehe pri delu.

Sistem dela naj izhaja iz najnujnejših gospodarskih potreb. Podlago vsega delovnega sistema naj tvori osrednji gospodarski problem kraja.

Učitelj naj se zaveda v šoli in pri občestvu, da je njegova glavna naloga, vzgajati mladino in ljudstvo za samostojno delo. S tem je dan tudi temelj za kontinuiteto dela.

V občestvu naj se vse gospodarske in kulturne panoge razvijajo skladno in soglasno.

Občestvo daje največjo možnost, da se omejijo škodljivi vplivi strankarskih in osebnih nasprotovanj.

Za ozdravljenje našega gospodarstva je potrebno solidarno delo vseh.

Cepljenje sil v raznih društvih, ki delajo ločeno, ovira socialno vzgojo in onemogoča koncentrirano delo, ki edino more dati celoten pregled nad vsemi potrebami vasi.

Ves strokovni pouk naj bo v tesni zvezi s konkretno nalogo občestva.

Istotako bodi tudi prosvetno delo kolikor mogoče združeno z ostalim delom v občestvu in naj se vrši z njegovim pristankom. Za dvig splošne ljudske kulture je potrebno, da se tudi to delo sistemizira.

Vse tovariše in tovarišice, ki vidijo v teh načelih sodobno nujnost in bi hoteli v osebnem stiku z enakomiselnimi sodelovati na uresničenju tega načrta, prosimo, da javijo čimprej svojo udeležbo in sodelovanje klubu prijateljev vaše kulture pri sekciji JUU.

Sekcija »JUGOSLOVENSKEGA UČITELJSKEGA UDRUŽENJA ZA DRAVSKO BANOVINO V LJUBLJANI«,

dne 12. novembra 1933.

Predsednik:

Ivan Dimnik, s. r.

Tajnik:

Metod Kumelj, s. r.

Koncert Učiteljskega pevskega zbora v Ljubljani in Zagrebu

Učitelj, pevski zbor je bil po dobro uspelem koncertu ob priliki glavne skupščine JUU v Ljubljani pridno na delu ter je imel skupno več tečajev in še posebej tečaj ženskega in moškega zbora. Priglasilo se je mnogo novih pevcev in pevk, osobito iz vrst brezposelnih učiteljskih abiturientov.

Pevski zbor se je bavil ob priliki tečajev tudi z notranjo reorganizacijo, v katero svrhu je imel odbor in načelstvo UPZ več sej. Skupno z zborom se je obravnavala sestava novega pravilnika UPZ, ki naj bi uredil notranje razmerje in uvedel red in disciplino v zbor. Načelstvo in odbor sta se pa posebe bavila z gospodarsko stranjo UPZ ter sta razmotrivala o ukrepih, s katerimi naj bi se našli novi viri dohodkov za kritje izdatkov in za redno delovanje zbora. Da se pritegne tudi dotok učiteljskega naraščaja k zboru, so

se izvajale ob tej priliki tudi skladbe, pri katerih je sodeloval moški in ženski zbor učiteljskih kandidatov državne učiteljske šole v Ljubljani.

To pot je zbor študiral prilično jako težke skladbe, ki doslej še niso bile izvajane, o čemer je že poročal naš list ter tudi občil analizo poedinih skladb in celotnega programa.

Dne 6. novembra je nastopil zbor z vokalnim koncertom v veliki dvorani Uniona v Ljubljani. Iz poseta je razvidno, da za moderno glasbo ne vlada ono zanimanje, kakor bi ga bilo želeli. O koncertu so poročali dnevni listi, predvsem sta »Slov. Narod« in »Slovenec« priobčila že pred koncertom analizo izvajanih skladb. Po koncertu pa so objavili daljše ocene dnevni listi »Jutro«, »Slovenec« in »Slov. Narod«.

Naslednji dan, dne 7. novembra, je nastopil pevski zbor v dvorani »Muzičke akademije« v Zagrebu. Ta koncert je oddajala zagrebška radio-postaja tudi v Beograd in Ljubljano. Dvorana je bila izdatno bolje zasedena, kakor v Ljubljani. Ker je artistični odbor UPZ izprevidel, da je bil program v Ljubljani preobsežen in je zaradi izključnosti moderne glasbe težko vplival na občinstvo, je sklenil, da se nekatere skladbe v Zagrebu opuste. Iz tega razloga so odpadle tudi »Dolice«, ki so bile namenjene samo za zagrebški koncert. Odpadla je pa tudi Adamičeva skladba in vse Stolzerjeve. Tako je mogel pevski zbor absolvirati v Zagrebu koncert od 8. do 10. ure, dočim se je v Ljubljani raztegnil do 11. ure.

V vselem razpoloženju je dne 7. novembra že ob 5. uri krenil pevski zbor v Zagreb. Na kolodvoru so zbor sprejeli razni zastopniki društev in korporacij ter mnogo občinstva. Zbor je pozdravil v imenu župana zastopnik mesta g. Debeljak. V imenu Strossmayerjeve župe jugoslovenskog pevačkog saveza g. Bakašun, v imenu Jugoslovenskega učiteljskega udruženja sekcije za savsko banovino g. Đuro Logomerac in v imenu Učiteljskega pevskega zbora »Filipović« g. Krajačić. Vsem se je za prisrčen sprejem zahvalil predsednik Učiteljskega pevskega zbora in sekcije JUU za dravsko banovino g. Ivan Dimnik.

Večerni koncert so posetili armijski in divizijski general, načelnik prosv. oddelka g. dr. Kasumović, inspektor za osnovno šolstvo g. Fabjančić, predsednik slovenskega kluba univ. prof. dr. Zarnik, zastopnik mesta Zagreba g. Debeljak ter druge odlične osebnosti. Pred koncertom so prinesli poročila zagrebški listi »Novosti«, »Morgenblatt« in drugi, po koncertu so pa obširno poročali »Obzor«, »Jutranji list«, »Novosti« in »Morgenblatt«.

Delovno občestvo učiteljev kmetško-nadaljevalnih šol v Celju

V ponedeljek 6. novembra se je vršilo v Celju, v okoliški šoli, zborovanje učiteljev kmetško-nadaljevalnih šol. Zborovanja se je udeležilo nad 50 učiteljev in precej kmetijskih strokovnjakov.

Tov. Gosak, predsednik občestva učiteljev kmetško-nadaljevalnih šol, pozdravi načelnika kmet. oddelka g. inž. Zidanška kot zastopnika banske uprave, tov. Skulja kot zastopnika prosvetne uprave in zastopnika sekcije JUU, g. poslanca Prekorška, g. inž. Petkovška, ravnatelja kmetijske šole v Št. Jurju, g. sreskega načelnika Vidmarja, sreske kmetijske referente in sodelujoče učitelje; omenja petletnico kmetško-nadaljevalnih šol in poziva na delovanje v smislu smernic te važne ustanove.

G. inž. Zidanšek, načelnik kmetijskega oddelka pri banski upravi, pozdravlja učiteljstvo v imenu g. bana in poroča o načrtu dela za kmetško prosveto; napravila se je statistika kmetško-prosvetnih ustanov; letos se bodo dovolile, kjer bo potrebno in kjer jih še ni bilo; drugod bodo delovali mladinski krožki. Za učitelje se bodo letos priredili krajši banovinski ter enodnevni sreski kmetijski tečaji. G. ban želi, da ne izsiljujemo posameznih kmetijskih panog, ampak da delujemo za celotno gospodarstvo; iščimo standardizacijo kmetске izobrazbe, prožeto z domovinsko ljubeznijo in državljansko vzgojo.

Tov. Skulj poudarja, da je po zakonu o narodnih šolah poverjen učiteljstvu kulturni dvig naroda; učitelji kmetško-nadaljevalnih šol stavijo temelje kmetški izobrazbi. Sekcija JUU hoče podpirati učiteljstvo in šolstvo. Prečita pismo predsednika Dimnika, ki se zaradi drugega dela ni mogel udeležiti zborovanja.

G. poslanec Prekoršek pravi, da je doba po vojni porušila mnogo dobrin med narodom in da je naloga učiteljev, da razkrojeno popravijo. Da zapušča mladina kmetški dom, je več kriva duševna razkrojenost kot gmotna; vendar je kmetško delo duševno in gmočno več vredno kot delo v predmetju ter industrijskem kraju. Učitelj naj ne omaga, čeprav ni takoj uspeha.

G. svetnik Krošl predava o zdravih virih kmetškega življa. Občestvo učiteljev kmetško-nadaljevalnih šol je vir in kačipot dela in prosvete na kmetih. Občestvo je prostovoljno udruženje, ki hoče vzgojiti mladino v krepki državljanski zavesti ter jo izobraževati najprej duševno, potem pa gospodarsko. Gospodarske težkoče sicer motijo duhovne vrednote, vendar ne smemo precenjevati gospodarske strani. Škodljivo je, če ne uvažujemo dovolj idejne strani; idejnost je jedro vsega delovanja. Temelje kmetški prosveti moramo iskati v kmetškem etosu, v družini in tradiciji, ne pa od zunaj. Kmetško stanje ne moremo pomagati, če bo delo le mehanično; izoblikovati je treba vse sile, duševne in telesne. Kmet ni samo poljedelec; navezan je na zemljo, zemlja pa mu daje kruh in življenje; daje mu vsebino, značaj in zadovoljstvo. Zavest, da ima svojo zemljo,

Zvečer, po koncertu sta zboru priredila mestna občina in učiteljski pevski zbor »Filipović« banket v Gradskem podrumu. Ob tej priliki je nazdravil Nj. Vel. kralju predsednik savske sekcije JUU g. Logomerac, v imenu Jugoslov. pevačkog saveza Strossmayer je govoril predsednik g. Bakašun, kot zastopnik župana je nazdravil g. Debeljak, v imenu učit. pev. društva Filipović pa g. L. J. Krajačić. Vsem se je za naklonjenost in gostoljubnost zahvalil v imenu ljubljanskega učiteljskega pevskega zbora g. Ivan Dimnik, ki je v svojem nagovoru poudaril, da združuje učiteljski pevski zbor velik idealizem, velika ljubezen do naše nacionalne glasbe in velika požrtvovalnost članov pevskega zbora, ki hočejo služiti domovini s povzdigo naše nacionalne umetne pesmi. V tem pravcu sledi pevski zbor svojemu duhovnemu vodju — pevovodju. Novega, zdravega dotoka je dobil pevski zbor z mladino, ki bo nadaljevala v tradiciji sedanjih sodelavcev v zboru. Posebno je podčrtal, da ima učiteljski pevski zbor svoje specialno težko nalogo v tem, da izvaja povsem nove skladbe naših komponistov, jugoslovanskih glasbenih velikanov ter jih s tem podpira v njih ustvarjenju na glasbenem polju in dviganju naše države v glasbeno-kulturnem oziru v ravno vrsto z ostalimi kulturnimi državami.

Naslednje jutro se je zbor vrnil v Ljubljano, člani zbora so pa odšli na svoja službena mesta. Ob tej priliki se moramo spominjati tudi šolskih upraviteljev in učiteljev poedinih šol, ki so pevce podpirali za časa odsotnosti v šoli ter si s tem stekli zasluge za uspeh zbora.

Vse priznanje gre učiteljstvu savske banovine, ki je pokazalo in odprlo našemu zboru svoja iskrena bratska srca.

Ga loči od proletarca. Kmet je tudi gospodar živih bitij; prirodni pojavi so podlaga njegove vernosti. Kmetška družina je kulturna enota, kmetški človek dobi največ iz nje; zvezan je s tradicijo in zaupa skušnjam. Vsa ta svojstva se združijo v skupen pojem kmetstva. To ni romantika, ampak življenjska oblika. Kmetška duševnost se mora upoštevati; kmet je važen činitelj v zdravem razvoju naroda; razkroj kmetstva je znamenje propada naroda. Pretirano gospodarsko poudarjanje žene ljudi v mesta in ne more pospešiti notranjega razvoja. Po zgodovini, kulturi in številu prebivalstva smo kmetški narod; z delom za pravo kmetško prosveto bomo koristili tudi državi.

G. inž. Zidanšek predava o proizvodnji v odnošajih do konsumenta. Preživelo se je načelo gospodarskega liberalizma, načelo svobode in konkurence; prihajamo v dobo načrtnega gospodarstva; po državnem načrtu naj se pridelujejo one kulture, ki se najlažje prodajo. Povsod je treba preustroja, le standardno blago je sposobno za konkurenco; naj se gojijo krompir oneidovec, beltinska pšenica ali prekmurska ovsenka, fižol ribničar; doma naj se prideluje deteljno in travno seme, ker za tuje seme se potrošijo milijoni. Imamo premalo živinske krme, porabi se je na glavo po 5 kg na dan, treba pa bi je bilo po 12 kg. Rediti bi morali živino, enobavno sivo pasmo, za tuji trg; teleta premalo časa dojijo in dobivajo prezgodaj suho krmo; morali bi uporabljati najboljše seno, lanene tropine in zdrobljen oves, pri prašičih pa ribjo moko. Potrebna so dobra gnojšča in gnojnične jame, gnojnice bi bilo treba dodajati superfat, in sicer pol kilograma na 100 litrov. Z licencovanjem smo dobili dobre bike, plemenska odбира pa se mora raztegniti tudi na krave; morale bi se vpeljati rodovniške knjige in molzna kontrola. Mladina naj obiskuje hlevne dobrih gospodarjev. Od prašičev naj se izbere oplemenjena nemška pasma z visečimi ušesi, od kokoši štajerska kokoš, v drevesnicah naj se gojijo določene sorte sadja in tenkolupinasti oreh. Sadjarstvo naj se goji posebej v bližini zdravilišč in letovišč, za razpošiljanje so predpisani enotni zaboji in košare. Vsaka šola naj bi imela priprave za obiranje sadja. Od trt naj se zasajajo rizling in silvanec. Načelo pri kmetijstvu naj bo standardiziranje kmetijstva.

Sledi živahna debata. Pravico do učiteljskega naj zopet dobijo absolventi meščanskih šol, ki so kmetski sinovi in bodo imeli več smisla za kmeta kot srednješolci iz mest. Zahteva se od učiteljev, naj povsod delajo, ni jim pa zajamčena zaščita; za uspešno delo za narod je nujno potrebna stalnost.

Tov. Gosak predava o državljanski vzgoji. V kmetu ni dovolj razvit državljanski čut; pod tujo vladno se je čutil manjvreden, po osvobođenju je bil neorientiran. Naša naloga je, da vzgajamo mladino v duhu jugoslovanskega. Vzgojiti je treba državljanski etos v ljubezni do kralja in domovine; ne ljubimo domovine, ker nam koristi, ampak ker nam

je ona naša sveta zemlja. Pojm o državi je treba nasloniti na domači kraj, na občinsko upravo in krajevno zgodovino.

Nekaj učiteljev poroča prav zanimivo o gospodarskih, družabnih in prosvetnih razmerah, o Prekmurju, Pohorju in Gorenjski. Povsod ima kmetско-nadaljevalna šola svoje prilike in svoje naloge.

Tov. Dobršek govori o organizaciji kmetске mladine. Na mladino vplivajo dom, tradicija in šola. Kmetiska miselnost ima svoj vir na koščku grunta in ima svoje dobre in slabe strani; nasprotno živi mestni človek v kinematografski okolici. Načrt organizacije kmetске mladine mora biti gospodarski in ne sme poudarjati romantike. Kmetско delo se mora osvoboditi mehanskega dela; mehanske kmetovanje otopi glavo in srce. Razlika je med kmetiskim ljudstvom v hribih in kmetiskim ljudstvom v dolini. Potrebna je vzgoja kmetске mladine. Druga društva imajo presplošen cilj, delo naše organizacije pa bi bilo praktično in gospodarsko. Krajevne organizacije bi se združile v zvezo in bi se sestavili sreski odbori in banovinski odbor. V organizaciji bi bili združeni fantje in dekleta. Imeli

bi svoje glasilo, v katero bi pošiljala mladina svoje prispevke, posebno pa bi bogatila zbirko narodnega blaga. Organizacija bo morala biti več kot strokovna; učitelj bo uspel, če bo poznal kmetско dušo; mladina se bo obrabala nanj tudi v duševnih stiskah. Skrb za organizacijo kmetске mladine naj prevzame banska uprava.

Prečita se resolucija, naj banska uprava prevzame ustanavljanje in delovanje mladinskih organizacij in naj skliče anketo, ki bo določila smernice dela in sredstev.

Predsednik tov. Gosak poroča o tisku »Knjižnice kmetске mladine«. Kmalu bo natisnana knjižica »Zlati nauki o gnojenju«, ki jo je spisal inž. Lah.

G. Krošl omenja, da je letos delovalo zaradi pomanjkanja denarnih sredstev le 45 kmetско-nadaljevalnih šol. Naj se ustanavlja jo mladinski krožki in prirejajo ekskurzije.

Sprejme se resolucija, naj se imenujejo učitelji kmetско-nadaljevalnih šol v sreske kmetijske odbore.

Zelo uspešno zborovanje je trajalo od 8. ure dopoldne do 2. ure popoldne.

Delovno občestvo gospodinjsko-nadaljevalnih šol

Po dvoletnem odmoru so se sestale 11. novembra v Celju voditeljice gospodinjsko-nadaljevalnih šol k delovnemu občestvu, da se pogovore o preteklem delu in dobe novih pobud in moči za nadaljnje delo.

Občestvo otvori tovarišica Anka Mešičkova, pozdravi načelnika kmet. oddelka gosp. inž. Zidanšek, zastopnika prosvetne uprave in JUU g. nadz. Skulja, nadz. za srez Celje g. Pestevška in kot zastopnika sres. načelnika referenta gospodinjskih šol, šolskega svetnika g. Krošla. Odpošljeta se pozdravni brzojavki g. banu dr. Marušiču in g. podbanu dr. Pirkmajerju.

V svojem govoru pozdravlja predsednica vse tovarišice, ki jih družijo skupni ideali, poleg skrbni za vzgojo otrok tudi skrb za pouk in vzgojo šoli odraslih deklet.

Omenja, da praznujemo mali jubilej, 5-letnico uspešnega dela gosp.-nadalj. šol, kar je dokaz, da so jih spoznali ljudje in oblasti kot potrebne. Nad. šole so prva ustanova, kjer se je učiteljstvo postavilo v službo praktičnega gospodarskega dela. Poudarja, da ne samo pouk, tudi vzgoja naj vcepi in srca naših deklet ljubezen do zemlje. Ljubezen naj bo moč, ki bo vodila našega kmeta skozi težko gospodarsko borbo k izboljšanju ter mu pomagala, da bo pridelal kruha zase in za nas.

Družina je celica države, zato vzgojimo naša dekleta v vrle matere, na katere bodo ponosni sinovi Jugoslavije.

G. inž. Zidanšek je nato pozdravil udeleženke v imenu gg. bana in podbana kot pionirke napredne gospodinjske misli podeželja. Priporoča skupno delo s sreskimi načelstvi, oziroma kmetijskimi referenti. Zahvaljuje se sekciji JUU, ki je to akcijo sodelovanja takoj razumela in podprla. Želi nadalje, da se gospodinjske nadaljevalne šole ustanavljajo predvsem v krajih, kjer še niso razširjene, in na meji.

G. nadzornik Skulj želi največ uspehov delovnemu občestvu v imenu prosvetnega načelnika g. Breznika, ki je uverjen, da je gosp. nad. šola ona ustanova, iz katere bodo izšle dobre matere, temelj bodočnosti.

Kot zastopnik sekcije JUU pa izraža željo, da zbor sprejme vse potrebne sklepe, ki bodo omogočali čim intenzivnejše delo. Sekcija bo kot doslej tudi v bodoče gospodinjsko-nadaljevalno šolstvo podpirala, zavečajoč se važnosti teh šol za kulturni in gospodarski napredek.

Sledi še pozdrav nadzornika za srez Celje g. Pestevška, ki opraviči odsotnost g. sres. načelnika.

Nato poročajo voditeljice iz posameznih okrožij banovine.

Tovarišica Angela Pečnikova poroča za Prekmurje. Poudarja pomen gosp. nad. šol v narodnostnem oziru. Ljudstvo je še vedno pod vplivi preteklosti, mladini ni treba mnogo, da se poderejo vplivi šole. Zato naj bi se nadaljevalne šole razširile po vsem Prekmurju pod vodstvom dobrih narodno zavednih vzgojiteljev. Oblast pa naj bi te šole podprla, da bo mogoče obisk tudi najrevnejšim.

Tovarišica Angela Tavčarjeva nas popelje v planinske in dolinske gorenjske vasi in pokaže, kako skuša gosp. nad. šola ohraniti našega kmeta narodu in državi. Industrija ga trga z grunta, deloma hiti mladina od doma iz potrebe, deloma iz želje po lažnem življenju, zato naj se nauči ceniti sebe in svojo zemljo. Ostanje naj pristen, ker le pristnost vabi tujca - letoviščarja. Če pomagamo ženi, podpiramo tri ogle kmetiskega doma.

Tovarišica Planerjeva pa nam odpre pogled na prav posebne razmere v Savinjski dolini. Dobre cene hmelja so pomagale prebivalstvu zopet na noge. To se kaže tudi v gosp. nad. šolah, kjer se posebno zanimajo za kuho in žele bogatih jedilnikov.

Po teh poročilih se razvije živahna debata, v koliko naj se v gosp. nad. šolah pri pouku o kuhanju pokaže dekletom izdelovanje posebnih kuharskih izdelkov.

Načelno se izrazi o tem tov. Mešičkova, ki pravi, da se je sicer treba ozirati na posebne krajevne razmere, vendar pa je naš namen vzgajati in poučevati kmetiska dekleta v obče, bogatim so na razpolago gospodinjske šole in razni potovalni tečaji.

Za temi poročili referira g. načelnik inž. Zidanšek o temi: Sodelovanje kmetiske gospodinje pri standardizaciji kmetiske proizvodnje.

Tudi za gospodinjo je potrebno, da pozna dobre vrste posameznih poljskih pridelkov, zlasti takih, ki se lahko vnovčijo, kot n. pr. pozni krompir, fižol, pšenica, dalje deteljno in travno seme. Pojasnil nam je nadalje, kako doseči izboljšanje pri živinoreji, mlekarstvu, sadjarstvu in vinogradništvu ter kokošereji.

Naloga vsake učiteljice gospodinjsko-nadaljevalnih šol je, da s svojim opazovanjem

Da uvede in izvaja šolski in kmetijski radio, je vlada na novo ustanovila poseben urad, ki se imenuje »Ente Radiorurale« in je z italijansko oddajno družbo le v rahli zvezi po skupnem predsedniku. Ta urad je v svojem poslovanju v tehničnem oziru podrejen prometnemu ministrstvu, v vzgojnih vprašanjih prosvetnemu in v kmetijsko-strokovnih poljedelskem ministrstvu.

Glavno vprašanje je bilo, kje dobiti denar, da se kupi vsem šolam radio-aparat. Ker ni moglo nobeno ministrstvo nositi tolikih stroškov, so pritisnili na občine, da bodo zbrale potrebna sredstva s prostovoljnimi prispevki in volili. Saj bodo imele občine od radio-aparata največ koristi, ker se bo zboljšal pouk in bodo odrasli lahko poslušali gospodarska in kmetijska predavanja.

Radio-aparat ne bo drag; po vzorcu nemške pripravljata tudi italijanska industrija nekak splošen prejemni aparat, imenovan »ljudski prejemnik« (Volksempfänger), ki bo kljub nizki ceni — v Nemčiji stane samo 76 M — prvovrsten. Dovoljena bodo tudi odplačila v dolgih obrokih. Vrh tega je fašistična stranka obljubila znatno pomoč vseh svojih organizacij.

Radio-aparat bo montiran v šoli, četudi ne bo služil le šolskemu pouku. Šola je v italijanski vasi najvažnejše poslopje in dovolj obsežna, da imajo v njej skoro vsi vaščani zadosti prostora.

Oddaje se bodo delile na dva važna oddelka, v šolske in kmetijske. Šolski radio bo namenjen šolski mladini, kmetijski radio pa bo prinašal poljedelska in gospodarska predavanja za odraslo podeželsko ljudstvo.

Zanimive so izdane smernice. Šolski radio nikakor ne bo nadomestoval učitelja, temveč bo le dopolnjeval pouk in bo prina-

Novi prosvetni dom v Gor. Otavah

V nedeljo 15. oktobra je bil za prijazno vasico Gor. Otave v logaškem srezu pomenljiv in slovesen dan. Ob navzočnosti zastopnika kraljevske banske uprave, sreskega nadzornika, ki je zastopal zadržanega sreskega načelnika, ob prisotnosti več županov, učiteljsstva sosednjih šol in mnogobrojnega ljudstva je bilo na slovesen način izročeno svojem namenu novo šolsko poslopje.

To slavlje je bila lepa manifestacija za izvršeno težko delo, ki ga je zmogla v teh neugodnih gospodarskih prilikah odlična želja po napredku in prosveti.

Dvajset in pet let so se borili vrli Otavčani za svojo šolo. Ko pa so bile premagane vse ovire, so se z vso vnemo, kljub težkim prilikam, poprijeli dela in ga v kratkem času uspešno dovršili.

Pod vodstvom svojega upravitelja Metoda Merviča, ki je bil duša vsemu delu, katerega je z vso vnemo podpiral za šolo navdušeni krajevni šolski odbor, so vsi občani po-

magali pri gradbi z delom in dajatvami. To izredno požrtvovalnost je cenila tudi kralj. banska uprava in je marljive borbe za narodno prosveto izdatno podprla.

Danes krasi prijazno obmejno vas Gor. Otave lep prosvetni dom, zgrajen s požrtvovalnim delom za šolo vnetih občanov za 150 tisoč dinarjev pod določenim proračunom. Lep vzgled, kaj zmora sloga in želja po izobrazbi in napredku.

Ko je po uvodnih nagovorih predstavnikov nastopila na šolskem odru deca, da se zahvali s primerno prireditvijo svojim dobrotnikom za prelepi dar, se je zalesketala marsikateri materi, pa tudi očetu v očeh solza radosti. S svojim nastopom pa je pokazala odrasla mladina, da hoče tudi ona imeti šolo za dom prosvete in nadaljnje izobrazbe.

Novi prosvetni dom, zgrajen s trudom in žrtvami, naj bo žarišče narodne prosvete, katera naj vnema in podžiga naš podmladek v ljubezni do kralja, naroda in velike Jugoslavije.

in svetom pospešuje standardiziranje in tipizacijo kmetiske proizvodnje.

Nato nam je podala tov. Andreja Grum-Skuljeva referat: Državljanska vzgoja odrasle ženske kmetiske mladine. Posnetek njenega izčrpnega poročila je: »Ker je družina edini- ca, na katero se najlažje prenese ponazoritev državljanske vzgoje, je treba žen, ki bodo znale ustvariti take idealne družine.

Za to nalogo pripravljajo gosp. nadalj. šola svoje gojenke, kar obstoja. Kot doslej, tako in še bolj poudarjeno, bo gospodinjska nadaljevalna šola državljansko vzgajala v bodoče, da iz vrst njenih gojenk zraste jugoslovansko vzgojena žena.«

V svojem referatu: Kako more voditeljica ohraniti in okrepiti vez z absolventkami gospodinjsko-nadaljevalnih šol, je podala tov. Zagar Milena mnogo napotkov, kako biti dekletom in tudi ženam dobra svetovalka pri gospodinjstvu, pa tudi duhovna voditeljica v življenju. Kot zunanje vezi sestankov z absolventkami se lahko prirejajo razstave, kjer naj razstavijo n. pr. lepo povrtino, suho sadje, perutnino itd.

G. referent šol. svetnik Krošl govori o »Našem delu«.

Iz vsega njegovega govora izzveni globoka prepričanost in tudi znanstvena utemeljitev, da je edino pot, ki jo hodi nadaljevalno šolstvo, pravilna in bo pomagala našemu kmetu iz raztrganih gospodarskih razmer v urejenejšo časo. Duhovne dobrine, navezanost na kmetско preteklost, patriarhalnost itd. so elementi, ki klešejo kmetu obraz in ne kaka romantična navlaka.

Iz nadaljnjega poročila g. referenta uvidimo, da je izdala banska uprava načrt za gospodinjsko-nadaljevalne šole in potrebne

tiskovine za poslovanje. G. svetnik poudarja, da naj se šole ustanavljajo predvsem v obmejnih krajih in kjer jih še ni bilo.

Tov. tajnica Pleškova poroča o delu odbora od zadnjega občestva. Vršile so se štiri seje. Odbor je razdelil vse voditeljice na okrožja, vsakemu okrožju je bila dodeljena ena izmed odbornic, na katero naj bi se obračale ostale voditeljice radi informacij. Razposlale so se okrožnice z vprašanjem glede izdajanja brošur. Razpravljalo in pripravilo se je za počitniške tečaje. Izdelal se je seznam strokovnih knjig, uporabljen pri pouku v gospodinjsko-nadaljevalnih šolah. Organizirali so se sestanki absolventk.

Blagajniško poročilo je podala tov. Andreja Grum-Skuljeva. Vseh dohodkov je bilo 3568'64 Din, stroškov pa 2009'50 Din. Premoženje znaša 1559'14 Din.

Sprejeli so se različni predlogi, med njimi tudi ti-le: Vodstvo tečajev za učiteljice gosp. nadalj. šol naj bo v rokah izvežbane in strokovno usposobljene voditeljice teh šol.

Delo v gospodinjsko-nadaljevalnih šolah naj se prizna kot izvenšolsko delo in upošteva pri nastavljanju.

Po slučajnostih zaključil tov. predsednica delo občestva, se zahvali za intenzivno sodelovanje vsem udeleženkam, želeč jim mnogo uspehov v bodočem letu.

Splošen vtisk delovnega občestva je bil zelo razveseljuj. Vladala je velika enotnost in izvajanju programa pri vseh obstoječih šolah. Sodelovanje na občestvu samem je bilo zelo živahno, sploh je presenečala globoka uživiljenost in pripravljenost za nadaljnje delo.

Prof. Leop. Andrée:

Šolski in kmetijski radio v Italiji

Vsaka šola bo obvezno dobila radio-aparat.

V Italiji nameravajo vpeljati šolski in kmetijski radio, kakor piše nemški radiofonski tehnik »Fuik« z dne 27. oktobra t. l. Ker smo pri nas v dravski banovini že pred dvema letoma uvedli šolski radio in imamo več kakor eno leto že tudi kmetijski radio, bo odločilne kroge in učiteljstvo gotovo zanimalo, kako misli Italija uvesti in izvajati radio za šole in podeželsko ljudstvo. V sledečem podajam najvažnejše misli iz omenjenega članka.

Mussolini smatra radio za glas velikega mesta, ki se mora slišati v zadnji gorski vasi. Zato je odredil, da mora dobiti v tekočem šolskem letu vsaka šola na kmetih, ki jih je v Italiji okoli 100.000, lasten radio-aparat. Kdor pozna osamljenost vasi in manjših mest v notranjosti države, ve, da pomeni ta odredba popoln prevrat podeželja po 1500 letih spanja.

Odkar je velika rimska država propadla, niso bili ti kraji v nobeni redni zvezi z ostalim svetom, velikanski napredek sedanjega časa na vseh področjih ni segel do njih, zato so popolnoma zaostali. Železnice so sicer zmanjšale razdalje, niso jih pa odpravile. Tudi avtomobilske ceste, ki vodijo v zadnjem času skozi vasi ali mimo njih, niso zboljšale omenjenih nedostatkov. Radio pa odpravlja razdaljo med Rimom in katerikoli še tako majhnim krajem, približuje vas in mesto ter odpravlja na mah vso zapuščenoost.

in podpora kraljevske banske uprave radi splošne krize ne dovoljuje zadostnega razmaha.

✦ Milovanu Neratu

† 30. X. t. l. v Krenti.

Čemu si le obstal in prisluhnil v ta težki čas? Da ne bi! Hudó je! Ze dolgo si oči tiščimo, srca stiskamo, da bodi... Ti naš veliki otrok!

Kaj so ti tako lepega povedale bele križanteme, ki so zdaj vzcvetele v vrto? Vse rosne in blede so že docvetele: na gredah in v srcu...

In tipamo s tegočnostjo v daljo, v spomine, k Tvojim spravljčnim gradovom: Verjel si vanje in si bil kakor otrok ves svetel po njih in ves srečen z njimi. Nosil si svoje sanje v duši, da so Ti sevale odkrito iz oči, kakor roža iz gumbnice. Pa se je dogajalo, da so videli le rožo v gumbnici, duše niso doslutili. In Ti si trpel!

Ej, Milovane, kaj Ti res ne bomo nikoli več segli v roke, ki si nam jih stresal tako krepko in prijateljski? Krepko! Kakor pesem o fantih, ki zavrišajo in zapoje, da jih ne prisili v jok... Čemu nam nisi dalje časa ohranil svoje dobrote: nam in vsem majhnim, ki so v šoli tako radi strmeli za Teboj! Nikomur nisi prizadel hudega, vendar je morala postati tista blede križantema, ki je docvetevala na vrto — Tvoja križantema...

Milovane, Tvoja žalostna povest se je razbolela v nas, in v njej bo ostal večni spomin na Te!

Josip Lapajne:

Naši tečaji

Gangl: Mož ne boji se borbe in trpljenja, kjer sveti luč spoznanja, tam ni zmot.

Današnji čas se vsesplošno smatra za nekako dobo prerogovanja človeka, njegove družbe in splošne življenjske institucije.

Vse je novo, ali naj se vsaj obnovi. Vse staro, preteklo je bilo nesmiselno, nevredno svojega pojava. Zgodovina, polna napak, brez vsakršnih vrlin, je vsekakor tudi v učiteljsko življenje zarezala brazgotine, na katerih danes dokazujejo, da je bil učitelj stvor, nevreden, nezrel svoji dobi, žalostna relikvija polpretekla dobe, smešna tako kakor zastarela modna slika. Karikatura starega »somoštra«.

Vse, kar je bilo — v koš, nevredno je bilo življenja, to je današnji evangelij. Mladina naj zamenja trilo starino in naj preobrazi današnji rod, njegovo socialno stališče.

Ker trde, da se učitelj do danes še ni zainteresiral za delo, svoj narod in zgodovino človeškega razvoja, sežem nazaj v dobo preporoda avstrijskega šolstva v l. 1869., nekaj let pred njim in vsa za njim. »Učit. tovariš« iz leta 1869., 9. letnik, 11 list objavlja članek: »Zgodovina za mladost,« ki jasno izpričuje, da se je naš 80 letni Tovariš že tedaj jasno zavedal svojih stanovitnih in človeških dolžnosti, točno po potrebah časa.

Da se je učitelj kretal v sodobnih razmerah s pogledom v bodočnost, izpričujejo članki: »Naprej« v 8. st. iz l. 1869., »Ljudska šola naj bo zares ljudska« v 12. št. l. 1869. i. dr.

Z vso vsmo se je učitelj vrgel v vrtnice življenja, tako družabnega, društvenega kakor političnega. Brez njega ni bilo »Čitalnic,« duša je bil zadržan, kmetijskim podružnicam in raznim društvom. Vide: Spominski spis ob 25 letnici »Zveze uč. društev«.

Če je njegova verna poenajvala, so krivi politični viharji, ki so ga zanesli daleč od obale na odprto morje. Je pa bila to njegova krivda? Ne, živel je z duhom časa in samo ta ga je usmeril v razmere, ki jih je moral prenašati kot njihova žrtve. Pojavljali so se Kačurji, Jermani in Hlapci ob oholih predstavnikih časa, današnjemu zarodu v zasmeh in posmeh. In kolikrat bi petelin zapel, da so današnji proroki prisostvovali justifikaciji v onih usodnih dneh?

Naša literarna zapuščina (Novice 1848. l.) nam izpričuje, kako je naš narod nepripravljen dosegel narodne in socialne svobodščine, kako se je narodno življenje sčasoma presekal v nacionalno in religijsko smer. Iz nje je razvidno, da se je učitelj kot večni idealist oklenil narodne stranke, ki ji je ostala zvesta tudi pretežna večina duhovščine.

Nacionalni in verski pokret sta si ljuto križala meče, potegnila s seboj vse javno življenje, prosveto in gospodarstvo in se neokrepila prerila do svetovnega klanja, započeta v težnjah kapitalizma.

Učiteljstvo ni pozdravljalo preosnove oz. ustanovitve rednega šolstva v l. 1869., marveč je strastno zagovarjalo dotedanjo cerkveno šolo, ki mu ni zapuščala najlepših spominov. Klonil je duhu iz ljubezni do ljudstva.

V boju za narod in lastni obstanek se je učitelj zavedal socialnih nalog onih, ki so bili v okolici. Združil se je v učiteljska društva (1869.), osnoval je »Narodno šolo«, »Jubilejsko samopomoč«, »Hranilnico«, »Tiskarno«, »Učiteljsko konvikto« i. dr. Izdajal je knjige za mladino (Mladinski spisi, Jan Legova knjižnica), ustanovil »Zvončka« v težkih porodnih bolečinah, prirejal je vseučiliške počitniške tečaje in koncerte, skrbel je za naraščaj, organiziral izvenšolsko delo, izdajal zadevne brošure (Pesek). Vsa naša organizacija je sad učiteljevega dela.

Naša dolžnost je, da te ustanove podpiramo, ne kratkomočno negiramo radi oseb in časovnih razmer, ki so jih rodile. Ni najekonomnejše premajhne hiše razdirati, če je dovolj prostora, da jih prezidamo ali dvignemo.

† Mimica Štubljeva

Dne 21. oktobra 1933. je nemila usoda prižela za neizprosni zakoni na svoje brezdušne, ledene prsi predragro nam tovarišico **Mimico Štubljevo**. Iztrgala jo je iz naše srede še tako mlado, vzela nam jo je sredi dela... Saj je štela tovarišica Mimica komaj 26 pomladi. In marljiva je bila, delovna kakor čebelica. Dasi je revica bolehalna vsa leta svoje naporne in odgovornosti polne službe, vendar je bilo njeno delo blagoslovljeno, uspešno.

S svojim lepim, odkritim značajem si je pridobila med svojimi tovarišicami in tovariši tihih občudovalcev. Vsi, ki smo jo poznali, smo jo imeli radi — zelo radi. Visokonaobrazna je s svojo plemenito dušo bila vzor vzgojiteljice ne-le mladini, marveč vsej svoji okolici. Pri vsem tem pa je bila ponižna, skromna. Učiteljski stan je izgubil z njo eno najidealnejših svojih reprezentantkin.

Dobra, plemenita, draga Mimica! Izmučeno Tvoje telo je leglo k počitku pod večno-zelenim Pohorjem. Zapustila si nas — in vendar živiš in boš živela med nami in lepem, častnem spominu! Kristalnočistih nagibov polno je bilo vse Tvoje življenje — nadvse mirno in vdano je bilo zato Tvoje poslednje slovo. — Odšla si s spokojnim nasmeškom na ustnicah kakor bi nam v slovo dihnila verze:

Ne plaši se niko smrti čija j' duša, srce čisto
Smrt i život sve je jedno, život i smrt sve je isto.

Naš je život večnotrajan, da umire, obmana je.
Radi tog' se zove život, što on večno živi, traje...

In to nas tolaži...

A. H.

Da razrušimo vse, kar ni izraslo iz nas, je nevarno igranje otroka, razočaranega ob razdejanim predmetu.

Strahna vojna je rodila dalekosežne posledice. Predvojni klici po »kruhu« so se oglašili v bojnem hrupu. Delavske mase, ki so se leta in leta skrbno organizirale v socialističnih društvih in strankah, so s svojimi voditelji na čelu klenile pred monarhi in segle po bratomornem orožju. Socialno gorje se je potenciralo od stopnje do stopnje, dokler ni počil prenapeti lok in povzročil svetovni preobrat. Silni skladi so se zrušili, ostalo pa je trdno gradivo.

Človeštvo razmišlja in ustvarja smernice preporodu. Na pohodu so znovrstni socializmi s previdnimi konservativci ob boku in zavori. Glasno se razlega zahteve po kruhu, napoveduje se boj kapitalizmu s priznanjem zasebne lastnine, oziroma skrajne razlastitve.

In v ta metej človečanskega problema naj se danes vrže naša šola, naša država, povečjem agrarna. Država, tu strogo nacionalna, ondi versko fanatična, z bogastvom ob skrajni revščini. Naj se li mi učitelji spuščamo v boj z velekapitalom, ko uvidevamo, da vsa naša država ne zmore premoženja enega samega kapitalista. In to v današnjih časih, ko Hitlerjev in Musolinijev narodni socializem stremita po nasičenju svojih mas na račun slabotnih naroditvev. Dokler imamo silne narode ob strani, je naša dolžnost, dolžnost malih ljudi, da ohranimo svoj narod, svojo državo. Socializem je treba predvsem proširiti v naši lastni državi. Naj bi ne hiral in umiral bedni Krašovec ob kruhu in soli, ker ga usoda ni rodila na

rodovitnih poljanah žitnih zakladnic. Slike socialnega žrtvovanja naj prednjačijo nizu naših dejanj.

Narodnosti ni primerjati z imperializmom, ker je ona l. stopnja, da se v ljudstvu vzbudi priznanje jezikovnih človečanskih pravic. Če drugi narodi strahujejo kapitalizem v obliki fašizma, še ni rečeno, da je naš nacionalizem imperialističen, ker je veleopravičen v težnjah narodnega obstanka.

Da naša organizacija ne pride v stranpota, da ne zaostane z duhom časa, je res nujno potrebno, da se učiteljstvo posveti socialnemu študiju, toda bistva svetovnih naziranj naj se nikomur ne vsiljuje, ne direktno, ne indirektno (po debatah), ker bi to vedlo v desorganiziranje po političnih nazorih. Ne razbijmo, kar smo s težavo stvorili!

Učiteljstvo je vedno delovalo po sodobnih potrebah našega naroda in bi kot tako ostalo na braniku svojih dosedanjih in bodočih uspehov. Hlapci hlapcev sicer pljujejo v naše vrste, ne morejo pa omajati naše volje niti nam odvzeti vere, da smo na pravem potu. Človek tvori človeštvo, ki mu je posvečeno naše delo in to v pravi obliki. Le z razumom: naprej

Kranjsko učiteljsko društvo je na svojem zborovanju z dne 25. oktobra 1933. izrazilo željo, naj počitniške tečaje vodijo osebe, ki bi s svojim nastopom ne žalile članstva niti v izvajanjih, niti pri debatah. Teme naj odgovarjajo našim nacionalnim in državnim interesom. Izogibati se je vsemu, kar bi kalilo politična naziranja članstva.

Konstatiramo pa, da je tečaje vodil do celja nepristransko predsednik sekcije g. Dimnik, ki se mu je zahvaliti, da se posamna nesoglasja niso poostila.

Splošne vesti

KLUB PRIJATELJEV VASKE KULTURE.

Letošnja delegacija banovinske skupščine JUU je dala sekciji sledeče smernice glede javnega dela:

Delegacija smatra gospodarsko delo kot najboljšo podlago za izvenšolsko delo.

Potrebno je, da se delo na gospodarskem polju sistemizira. Zato priporoča delegacija vodstvu sekcije, da stori vse, kar je potrebno za smotreno organizacijo tega dela.

Ugotavljamo, da so kmetjsko in gospodinjstvo nadaljevalne šole torišče organiziranja dela za gospodarstvo in prosveto.

Vse ostalo kulturno delo naj bo v tesni zvezi z gospodarskim delom kraja.

Podrobnejša navodila za nadaljnje kulturno udejstvovanje učiteljstva v našem podeželju so bila prepuščena tečaju za izvenšolsko delo.

Sekcija je v smislu teh smernic sestavila pripravljalni odbor, ki bo izvedel organizacijo akcije v obliki »klubov prijateljev vaskulture« med učiteljstvom. V začasnem pripravljalnem odboru so zastopani: predsednik sekcije JUU tov. Ivan Dimnik, urednik »Učit. tov.« in »Prosvete« tov. Andrej Skulj, tovarišica Kovič-Plevelj Leopoldina, tov. Vode Angela, tov. Lovše Anton, Horvat Ivo, Vovk Ivan, Arrigler Anton, Grčar Tit, Hreščak Alojzij, Zor Miroslav, Mlekuz Alojzij, Schein Štefan.

Pri sestavi pripravljalnega odbora se je bilo treba ozirati na gospodarsko možnost poslovanja, zato so priključeni za sodelovanje pri pripravah le tovariši iz obližja.

Pripravljalni odbor hoče organizirati in pospešiti znanstveni študij naše vasi, podeželja v obče ter problemov, ki so v najtesnejši zvezi z okolico učitelja. Iz tega razloga se bo obrnil tudi na naše znanstvenike, ki so se že sedaj bavili s problemi naše vasi ter jih bo skušal zainteresirati za stvar. Zajednice za to delo bo skušal pripravljati odbor organizirati v obliki »klubov prijateljev vaskulture« med učiteljstvom povsod, kjer se bo našlo dovolj resnih in vztrajnih učiteljic in učiteljev.

Na tem študiju bo šele temeljila akcija teh prostovoljnih učiteljskih prosvetnih delavcev gospodarske prosvete in kmetjske vaskulture. Iz tega razloga so vabljene k sodelovanju vsi oni, ki imajo resen namen, delati in se žrtvovati za to akcijo ne samo kot delavci, temveč kot iniciatorji in poborniki pokreta.

SEJA ODBORA OBCESTVA KMETSKO-NADALJEVALNIH ŠOL.

V nedeljo, 5. novembra se je vršila odborova seja občestva učiteljev kmetjsko-nadaljevalnih šol. Seje so se udeležili g. svetnik Krošl in tovariši Gosak, Verk, Dolgan, Dolinšek, Inkret in Titan. Bilo je več važnih poročil, predlogov in sklepov, od katerih najvažnejši so sledeči:

Banska uprava je izgotovila učno snov za vse letnike kmetjsko-nadaljevalnih šol, ki bo kmalu pomnožena, potem pa odposlana na vsa vodstva. Banska uprava naj bi razposlala voditeljem vabilo, da bi poslali snov za sklepe proslave, in sicer po točkah, ki jih bo sestavil tovariš Dobršek. Poročila, ki jih sestavljajo kmetijski banovini, referenti za bansko upravo, naj bi se razmnoževala in razposiljala na kmetjsko-nadaljevalne šole. Štajerska kočosa naj bi se razširila tudi po onih krajih, kjer še ni dovolj vpeljana; razdajala naj bi se namestu jaje živa perutnina med kmetovalce, ki se doslej niso dovolj bavili s perutninarstvom; šole naj bi gojile pasemsko perutnino in jo razdeljevale, za kar bi pa morale biti nagrajene. Priredil naj bi se za učitelje še krajši tečaj za perutninarstvo. Delovno občestvo bo vzbujalo med učiteljstvom pravi smisel za delovanje med narodom v smislu kmetjske

prosvete in dajale pobudo za udejstvovanje. Smernice, ki so bile sprejete za kmetjsko-nadaljevalne šole, naj bi se razširile tudi na druge gospodarske in prosvetne organizacije na vasi, zato da bi se kmetjska prosveta čim bolj utrdila med narodom. Na vprašanje banske uprave o mladinskih krožkih je odgovorilo kakih 400 upraviteljev. Od vseh šol jih sedaj ne deluje v nobeni organizaciji 48%, 20% pa le v gasilnih društvih. Kmetjsko-nadaljevalnih šol je sedaj 114, letos jih je delalo 45, za šole usposobljenih učiteljev je sedaj 350. Spisana in urejena je inž. Lahova brošurica. Zlasti nauki o gnojenju; delo se bo takoj izročilo tiskarni, nato se bo po razposiljalo šolam. Tovariš Dobršek pojasni v kratkih besedah načrt o mladinskih krožkih, ki se bo predložil občestvu učiteljev kmetjsko-nadaljevalnih šol. Na jutrajšnjem zborovanju predlaga tudi izdajanje lista za kmetjsko mladino, v katerega bi pisali tudi kmetjski fantje, posebno naj bi pošiljali fantje listu domače blago, ki nam ga je še mnogo neodkrita. — Seja se je vršila v mestni osnovni šoli.

— **SPREJEMANJE STRANK PRI PROSVETNEM ODDDELKU KRALJ. BANSKE UPRAVE.** Oddadne ure pri prosvetnem oddelku kraljevske banske uprave so vsak torek in četrtek od 10.—12. ure. Vsi predpisi okrožnih razpisov glede obiska pri banski upravi ostanejo še nadalje v veljavi. V izvanrednih dneh, oziroma urah, se stranke ne bodo sprejemale.

— **Za poplavljenice.** Za šolsko mladino v Strugah so darovali: Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1000 Din, Mladinski pevski zbor Žetale 110 Din, Osn. šola Vrhpolje pri Moravčah 57 Din, Osn. šola Orla vas pri Braslovčah 280 Din, Učit. društvo za Mežiško dolino 180 Din, Osn. šola Rateče 18675 Din (zbirka učencev), Osn. šola Dev. M. v Polju 715 Din, P. R. K. drž. nar. šole v Ribnici 155 dinarjev in živila, P. R. K. drž. deške mešč. šole v Ribnici 66 Din in živila, P. R. K. osn. šole na Vranskem 71875 Din, P. R. K. osn. šole v Komendi 800 kg živil. — Iskrena hvala!

— **Čepe Fran.** V nedeljo 12 t. m. zjutraj je preminul v Kamnici pri Mariboru naš tovariš **Fran Čepe**. Pokojnik je bil splošno znan med učiteljstvom zlasti ob severni meji. Pa tudi med Mariborčani je imel mnogo poznanstva. Pokopali so ga v torek popoldne ob obilni udeležbi učiteljstva in drugih slojev. Naj v miru počiva!

— **Krožek upokojenega učiteljstva v Mariboru** je imel svoj redni mesečni sestanek v četrtek 9. t. m. Udeležilo se ga je nad 40

upokojenih tovarišic in tovarišev. Kakor na vseh sestankih krožka, tako je bilo tudi na tem prav živahno. Predsednik je obširno poročal o sestanku zastopnikov vseh organizacij drž. upokojencev, ki se je vršil v Slavonskem Brodu v svrhu enotnega postopka njihovih tečajev. Mariborsko društvo drž. upokojencev prav razveseljuje napreduje. Ima že nad 600 članov. Društvo daje svojemu članstvu potrebne informacije glede njihovih stanovsko-pravnih zadev. V Mariboru stanujocim pa nudi razne ugodnosti materialnega značaja s popusti pri gledališču, zdravnikih itd. Sestanek je posetil tudi tovariš Zacherl iz Ljutomer, ki so ga z veseljem pozdravljali stari tovariši in tovarišice. Tako rednih sestankov nima nobena kategorija drž. upokojencev, kakor ravno učiteljstvo v Mariboru. Staro nekdanje tovarištvo še ni zamrlo med njimi, ampak se še vedno obnavlja in poživlja. Lepo in prav je to!

— **Slovenska šolska matica** bo izdala letos razen ostalih dveh knjig (Pedagoški Zbornik in dr. Jerajeva Naša vas) tudi dr. Gogalovo: **Temelji obče metodike**. To ni običajna šolska knjiga, ki bi služila le za pouk metodike na naših učiteljskih šolah, temveč je originalno delo mladega pedagoga, ki poskuša v tej knjigi združiti poglede moderne psihologije z načeli obče metodike. Zato je načelno tudi razlikovanje med metodiko in didaktiko. Kar pa je posebno važno in gotovo zanimivo za vsakogar, ki ima opravka z našo mladino, posebno z odraslo, je originalna psihološka analiza izobrazbenega in vzgojnega procesa. Zato na to knjigo še prav posebej opozarjamo vse, ki se zanimajo za pedagoška vprašanja, pa bodisi iz teoretičnih ali praktičnih, pa tudi šolskih ali splošno življenjskih vidikov. (Knjiga bo obsegala 19 tisk. pol.) — Gg. poverjeniki ŠSM naj pošljejo sezname članov, pa tudi članarino, vsaj do 10. decembra t. l.

— **Lep uspeh našega tovariša.** Tovariš **Gobec Radovan**, učitelj v Grižah pri Celju, je spisal in uglasbil letos že drugo opereto »Hmeljsko princeso, ki jo je, kakor tudi prvo »Beg iz harema« sprejelo v svoj repertoar žalsko gledališče. Opereti sta ljubki in melodiozni stvarci in sta imeli pri predstavah velik uspeh. Tov. Gobec vodi v svojem kraju dva moška zbora in svoj mladinski pevski zbor, s katerim je napravil lani turnejo po Savinjski dolini. Za mladino je uglasbil tri spevoigre: »V bratskem objemu«, »Pomladne cvetke« in »Kresniček«, ki so izšle v njegovi samozaložbi in so bile po mnogih odrih z uspehom igrane. Mnogo pesmic je uglasbil za mladinske, moške in mešane zборе, za odrasle pa spisal žaloigro s petjem »Slepec«, ki je bila tudi že predvajana. Mlademu in nabudnemu skladatelju želimo na tem polju mnogo uspeha. — Z.

— **Dr. Josip Jeraj, Naša vas.** O vasi in vaškem življenju je dr. Jeraj ponovno predaval na kmetijsko-nadaljevalnih tečajih, ki jih že več let prireja banska uprava. Naše učiteljstvo se teh tečajev udeležuje v obilnem številu, kar je dokaz, da jih je vzljubilo ter da dobro čuti njihovo potrebo in korist. V knjigi »Naša vas«, ki jo Slov. šol. Matica poleg drugih dveh knjig pripravlja svojim naročnikom za letošnji božič za borih 30 Din, je avtor to, kar je izvajal na omenjenih tečajih, obširneje povzel, poglobil ter razširil v celoten sistem vede o vasi. Njegovo delo ni bilo lahko, saj orjemo na tem polju še skoraj neobdelano ledino. Poedine panoge vasislovja niso pri nas še nič sistematično obdelane. A tudi temu se ne smemo čuditi! Niti mnogo večji narodi, na pr. Nemci in Francozi še ne premorejo sistematičnih učbenikov glede vede o vasi. Celotno delo je pisatelj razvrstil v četrto poglavje: **kultura, sociologija, psihologija in pedagogika vasi**. V vaški kulturi obravnava verske, нравstvene, gospodarske in estetske vrednote v kmečki vasi. V sociologiji vasi razpravlja o vaški rodbini, vaškem sosesstvu, notranjih socialnih odnosih, občestvenih doživetjih in politiki vaščanov. Psihologija prikazuje duševno življenje vaščanov, kmeta odrasleca, mladostnika in otroka. Pedagogika pa prinaša praktičnih navodil za vzgajanje vaškega osnovnošolskega otroka in doraščajočega mladostnika. Vsebinska knjige je po takem i zanimiva i važna za vse slovenske vzgojnik, prav posebno pa še za učiteljstvo, ki je največ poklicano, da orje brazde novi vaški kulturi. Kdor se še ni naročil na letošnje publikacije Slov. šol. Matice, naj ne zamudi ugodne prilike. Poleg drugih dveh ali morda celo treh knjig bo za malenkostno vsotico dobil še Jerajovo knjigo trajne vrednosti.

Odbor Slov. šol. Matice.

Izjave k sporu v organizaciji JUU

U »Učiteljskom tovarišu« od 9 novembra 1933 god. štampana je »Obavjest Učiteljskim društvima Savske banovine«, u kojoj sam lično tangiran, pa Vas molim da u prvom narednom broju oštampate sledeće:

NEISTINITA TVRĐENJA.

U »Učiteljskom tovarišu« od 9 novembra 1933 broj 14 štampana je »Obavjest Učiteljskim društvima Savske banovine«. Na drugoj strani — između ostalog — stoji: ... a posebno nikako nije sigurno čija je većina, stvarno u banovini Drinskoj... štaviše, on (misli se na predsjednika Sekcije za Drinsku banovinu) se nije ni apstinirao od rada u Glavnom odboru, već je prisustvovao svima sjednicama do kraja.

Da su ovo proizvoljne i neistinite konstatacije vidi se jasno iz ovoga:

1) Vanrednoj Sekcijskoj skupštini, održanoj 16 oktobra o. g. u Sarajevu, prisustvovala su 34 delegata ispred 19 sreskih društava.

va. Devet društava nije bilo zastupljeno sa 17 delegata. Znači da je bila prisutna apsolutna većina delegata ispred apsolutne većine društava. Ta je većina jednoglasno donijela rezoluciju kojom osuđuje rad Izvršnog odbora.

2) Ja sam ostao do kraja sjednice Glavnog odbora, glasao mu nepovjerenje prema datum mandatu, dao izjavu i napustio sjednicu onoga časa, kada je ušao Izvršni odbor. Ovo mogu potvrditi svi članovi Glavnog odbora jedne i druge strane. Pri završetku rada ušao sam u sobu za održavanje sjednice radi naplate putnoga računa.

Ova podmetanja nijesu zgodna sada kada treba tražiti izlazak iz ove teške situacije, u kojoj se nalazi naša organizacija, kojoj je potreban mir i rad. Strasti treba stišavati a ne raspirivati.

Stevo Bilčar,
pretsjednik JUU
sekcije za Drinsku banovinu.

Učiteljski pravnik

KURIVO UČITELJSTVA NARODNIH ŠOL PO §§ 23 IN 84 ZAKONA O NAR. ŠOLAH.

Po § 23 toč. 3 zakona o narodnih šolah je dolžnost šolske občine dajati kurjavo za šolo, upravitelja in šolskega slugo, ako stanuje v šolskem poslopu. Po § 84. istega zakona pa imajo vsi državni učitelji narodnih šol po deželi pravico tudi na kurivo.

Po teh zakonskih določilih prejema učiteljstvo na deželi od šolskih občin kurivo v naturi ali pa odgovarjajoči relutum v denarju. Ker je obstojal neenak postopek od strani krajevnih šolskih odborov glede količine kuriva, ki pripada učiteljstvu narodnih šol je odredila kraljevska banska uprava do izdaje pravilnika k zakonu o narodnih šolah z okrožnico z dne 5. I. 1931, IV. No. 12624/25—30 med drugim nastopno:

»Dokler ne odredi ministrstvo prosvete drugače odločam, da dajo krajevni šolski odbori v smislu § 23. in 84. zakona o nar. šolah šolskim upraviteljem in učiteljem (icam) toliko kuriva, kolikor ga ti neobhodno potrebujejo za dovoljno ogrevanje stanovanja in za kuho onim, ki imajo lastno gospodinjstvo oz. onim, ki si sami kuhajo.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

Pri oženjenih znaša v zimskem času največja uporabna količina po 1 m³ mesečno, v letnem času po ½ m³ suhih, trdih drv, pri ne-oženjenih pa polovica od te količine. V kolikor so dosedaj prejeli učitelji kuriva preko te označene količine, je smatrati, da so sprejeli to na račun bodočih mesecev.

Sporazumno s krajevnim šolskim odborom se kurivo lahko naknadi v denarju.

Naročam vsem krajevnim šolskim odborom, šolskim upraviteljem in vsemu učiteljstvu, da rešijo to vprašanje z obojestransko prevdarnostjo in uvidevnostjo in želim, naj se od obeh strani izogiblje vsakršnih sporov.

Krajevni šolski odbori so odredili učiteljstvu količino kuriva po navedeni okrožnici in so stavili v ta namen potrebne zneske v svoje letne proračune.

Omenjena okrožnica je bila ukinjena z novo okrožnico banske uprave z dne 1. febr. 1933 IV. No 17486/2, ki odloča:

»Povodom pritožbe nekega šolskega upravitelja glede količine kuriva, katero ima prejemati učiteljstvo narodnih šol po čl. 23. in 84. zakona o narodnih šolah od krajevnih šolskih odborov je odločilo ministrstvo prosvete z odlokom z dne 12. dec. 1932 O. n. br. 87.450 nastopno:

Dokler se vprašanje količine kuriva ne uredi s pravilnikom k zakonu o narodnih šolah, je postopati po odloku notranjega ministrstva III. št. 47.600/32 z dne 31. okt. 1932, ki se glasi:

»Po odloku gospoda ministra financ VII. št. 669/32 velja, glede kuriva učiteljstvu narodnih šol, uredba o prejemkih v naravi državnih civilnih uslužbencev od 26. 9. 1931. 1/št. 8.000/31 Služb. Novine št. 280 iz I. 1931. po § 24, ki določa, da se dajejo prejemki v naravi v mejah stvarne možnosti.

Z ozirom na naredbe in navodila ministrstva financ vsem samoupravnim ednicam in tudi občinam v zvezi s citirano uredbu in splošno krizo, je pri sestavi proračunov strogo paziti, da se vneso samo oni izdatki za stvarne potrebe, brez katerih samoupravna edinica ne more obstojati. Vse ostale izdatke pa je reducirati na minimum, ali črtati, in se imajo v danih razmerah zadovoljiti upravitelji in učitelji narodnih šol z ono količino kuriva, katero jim bodo dodeljevale občine.

Ta odlok se dostavlja ministrstvu notranjih poslov s priporočilom, da se pri pregledu občinskih odnosno šolskih proračunov posebno pazi na navedena navodila.

Ker s tem odlokom ministrstva prosvete ne soglašajo okrožnica kralj. banske uprave z dne 3. januarja 1931 IV. No. 12.624/25—30, s katero se je določilo količino kuriva učiteljstvu narodnih šol, se citirana okrožnica razveljavlja.

S to okrožnico je bilo krajevnim šolskim odborom na prosto dano, da po lastni preudarnosti z ozirom na stvarno možnost dodelijo učiteljstvu nedoločeno količino kuriva in stavijo za to potrebne postavke v letne proračune.

Upravitelj J. J. je zaprosil ministrstvo prosvete za izdajo formalnega rešenja glede količine kuriva in je prejel pod O. N. br. 21.387 z dne 18. 4. 1933. nastopno odločbo:

»J. J., upravitelj osnovne šole u H., srez M., banovine dravske, svojem molbom od 20. oktobra 1932. godine tražio je, da mu Ministrstvo prosvete odredi količino ogreva, koji mu kao upravitelju škole pripada po zakonu o narodnim školama.

Kako zakonom o narodnim školama nije normirana količina ogreva koja upraviteljima i učiteljima osnovnih škola pripada, to je ministarstvo uputilo Kralj. bansku upravu u Ljubljani sa O. N. br. 87.450 od 12. 12. 1932 god., da saopšti molocu J. J., da ni banska uprava ni ministrstvo prosvete nije zakonom ovlašćeno da određuje količinu ogreva i da dok ovo pitanje ne bude razpravljeno pravilnikom ima se postupiti po aktu ministrstva unutrašnjih poslova III. br. 47.600/32 od 31. oktobra 1932 god., koji glasi:

Prema mišljenju gospodina ministra finansija VII. br. 969/32 u pogledu ogreva učitelja narodnih škola važi uredba o prinalležnosti u

naturi državnih službenika građanskog reda od 26. 9. 1931 god. I. br. 8000/31 Služb. Novine br. 280 iz 1931 god. pa sledstveno i § 24 iste uredbe po kome se prinalležnosti u naturi izdaju u granicama stvarne mogućnosti i t. d.

Nezadovoljan ovim saopštenjem, molilac J. J. traži, da se mu izda formalno rešenje o tome, da se odbija od traženja, da mu ministrstvo prosvete odredi količinu ogreva zašto je podneo molbu od I. 3. 1933 god., taksiranu sa 25 Din.

Razmotrio sam molbu molioca J. J. i ostale akta ovoga predmeta, pa sam našao, da je propisom §§ 23 in 84 zakona o narod. školama, načelno priznato pravo na ogrev upraviteljima škola u gradovima, ako stanuju u školskoj zgradi i upraviteljem i učiteljima narodnih škola u selima u svakom slučaju. Među tim ovim zakonskim propisima nije određena i količina ogreva na koju upravitelji i učitelji imaju pravo. Prema tome u ovom slučaju važi i dalje uredba o prinalležnosti u naturi državnih službenika građanskog reda od 26. 9. 1931. god. I. br. 8.000/31, Službene Novine br. 280 iz 1931 god. pa sledstveno i § 24 iste uredbe, po kome se prinalležnosti u naturi izdaju u granicama stvarne mogućnosti sve dok se zakonom drugo jače ne reguliše.

Sa izloženog, a na osnovu §§ 106, 107, 109 i 114 zakona o opštem upravnom postupku, §§ 23 i 84. zak. o narodnim školama § 24 Uredbe I. br. 8000/I. od 26. 9. 1931 godine i taksni broj I. i taksne tarife — rešavam — da se J. J., upravitelj osnovne škole u H. odbije od traženja, da mu se odredi količina ogreva koja mu pripada po § 23 i 84 zakona o narodnim školama, kao od traženja neumesnog i neosnova-

KNJIGARNA

UČITELJSKE TISKARNE

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

nog, o čemu ga ovim rešenjem izvestiti s tim, da protivu istog ima pravo žalbe na državni svet u roku od 30 dana po prejemu rešenja.

Taksu za ovo rešenje u Dinara 25 naplaćena je i na aktu ovoga predmeta propisno poništena.

Upravitelj J. J. se je poslužil pravnega leka in je vložil v določenem roku proti temu odloku ministrstva prosvete pritožbo na državni svet.

Državni svet je na vloženo pritožbo izdal pod br. 28725/35 z dne 13. 10. 1933. nastopno razsodbo:

»U svom II. odelenju, koje sastavljaju: predsednik odeljenja Barić dr. Josip, potpredsednik Državnog saveta, članovi: Vildović Antonije, Perković Ante, zamjenici: Leovac J. Dragiša, Svetek dr. Fran i delovoda — pisar Bjeladinović Đuro, uzeo je u rasmatranje tužbu J. J., upravitelja osnovne škole u H., srez M., podnetu protivu rešenja Ministra prosvete od 18 aprila 1933 god. O. N. br. 21387, kojim je odbijen od traženja da mu se odredi količina ogreva koje mu pripada po § 23 i 84 Zakona o narodnim školama.

Pošto je proučio tužbu, osporeno rešenje i ostale akte koji se na ovaj predmet odnose, kao i odgovor Ministrov na tužbu, poslat pismom od 2. oktobra 1933 god. O. N. br. 61395, Državni svet je našao:

Po § 23 Zakona o narodnim školama dužnost je školske opštine, da daje ogrev upravitelju škole, ako stanuje u školskoj zgradi. Prema tome Ministar je u konkretnom slučaju nepravilno postupio kad je rešavao po molbi tužiočevoj o određivanju količine ogreva, kao prvostepena vlast već je trebao da odbije molbu stranke kao nenadležnoj vlasti podnetu, s tim, da se tužilac u pitanju ogreva obrati molbom nadležnoj opštini, te se u slučaju da ga opština odbije od traženja, neka putem žalbenog postupka upotrebi dalje upravno sredstvo.

Također Ministar se pogrešno u osporenom rešenju pozvao na uredbu o prinalležnostima u naturi državnih službenika građanskog reda od 26. septembra 1931 god. br. 68000/I sa razloga što se isto ne odnosi na nastavnike narodnih škola, već na službenike Ministarstva šuma i rudnika, poljoprivrede, pravde i Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja.

Sa izloženog osporeno rešenje ima se poništiti po čl. 26 zakona o Državnom savetu i upravnim sudovima, s tim da upravna vlast postupi po gore navedenim primedbama i donese novo rešenje.

Stoga, a na osnovu čl. 17 i 26 Zakona o Državnom savetu i upravnim sudovima i Tar. br. 52 Zakona o taksama, Državni svet

presuđuje:

Da se poništi rešenje Ministarstva prosvete od 18 aprila 1933 g. O. N. br. 21387, o čemu presudom u prepisu izvestiti parnične strane.

Iz razsodbe državnega sveta sledi, da količina kuriva za učiteljstvo narodnih šol ozi- raje se na določila §§ 23 in 84 zakona o narodnih šolah, ni določena. Tam, kjer se učiteljstvo ne bo zadovoljilo s količino kuriva, ki ga bo odklal krajevni šolski odbor z vstavitvijo primerne postavke v bodoči šolski proračun se more pritožiti v smislu razsodbe državnega sveta še na šolsko občino. V pritožbi bo prositi krajevni šolski odbor, da izda formalno rešitev v svrhu eventualne potrebne nadaljnje pritožbe po določilih §§ 107, 114 in 17 zakona v občem upravnem postopku. (Službeni list št. 4/1931).

Učiteljstvo opozarjamo na pravilni formalni postopek po določilih zakona o občem upravnem postopku, kjer je državni svet že v par primerih (stanarina učitelja Zolnir Oskarja, »Uč. tov.« št. 10 od 12. X. t. I. razveljavil odločbe oblasti zaradi formalnih nepravilnosti

DAMSKI jesenski in zimski PLAŠČ,

ki vam ga dobavi

Nizka cena!

DRAGO GORUP & Co.

Nizka cena!

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 16 I.

je zadnje mode, najboljše kvalitete, prvorazredno delo.

po zakonu o občem upravnem postopku. V takih primerih ne pride v predmetu do načelne razsodbe državnega sveta in je potrebno v celi zadevi uvesti zopet nov postopek, da pride do načelne razsodbe državnega sveta, kar zavleče za daljšo dobo rešitev v škodo učiteljstva.

Drugi važni razlog, da ne pride do načelne razsodbe državnega sveta v važnih zadevah, ki tangirajo mnogo učiteljstva, je nepravilni upravni postopek oblasti. Množe se slučaj, da razveljavi državni svet odločbe oblasti (stanarina učiteljice Savić Jovanke, »Uč. tovariš« št. 10, od 12. 10. t. I.) zaradi nepravilnega upravnega postopka. Tudi v navedenih primerih je potrebno uvesti nov upravni postopek za do-sego načelne razsodbe državnega sveta. S tem se zavleče rešitev zopet za daljšo dobo v škodo prizadetim. Predvsem je pri pravilnem upravnem in formalnem postopku posvečati pažnjo na to, da izda prvo instančno odločbo samoupravno telo ali oblastvo, ki je po zakonu zavezano gotovi dajatvi in da je odločba formalno pravilno adjustirana po citiranih členih zakona o občem upravnem postopku.

Odločbo ministrstva prosvete v zadevi kuriva učiteljstva je razveljavil državni svet iz dveh razlogov. Prvi razlog je bil nepravilni upravni postopek, ker bi morala prvo instančno odločbo izdati šolska občina. Ona je namreč po §§ 23 in 84 zakona o narodnih šolah dolžna dajati učiteljstvu narodnih šol pripadajoče kurivo. Drugi razlog razveljavljanja od-

Učiteljska knjigarna

podružnica

Maribor — Tyrševa ulica šte. 44

loka ministrstva prosvete je načelnega značaja. Ministrova odločba namreč aplicira uporabo uredbe v členu 24, ki se nanaša na ustanove in zavode podrejene ministrstvu za šume in rude, za poljedelstvo, za pravosodje in socialno politiko ter narodno zdravje tudi na ministrstvo prosvete. Citirana uredba (Službene Novine št. 280 iz leta 1931.) se v členu 24 namreč glasi:

Prinalležnosti u naturi po oredbama ove uredbe izdaju se u granicama stvarne mogućnosti. Službenici koji po ovoj uredbi dobijaju besplatno električno osvetljenje plaćaće sami sijalice, a broj i veličinu sijalice za svaki stan utvrdiće posebna komisija.

Glede uporabe citirane uredbe za določitev količine kuriva učiteljstvu narodnih šol

Mladinska matica

—mm S 6. seje 9. novembra.

1. Uredila se je zadeva tiska publikacij M. M. z Učiteljsko tiskarno.

2. Obravnavala sta se dopisa sreskega društva iz Maribora mesto in iz Ormoža, ki dobita pismen odgovor.

3. Anketa, ki bo sklepala o mladinskem časopisu, se določi na 26. t. m. Ankete se udeleži odbor Mladinske matice in zagovorniki mladinskega časopisa, ki so bili izbrani na skupščini. Efektivne stroške za te nosi Mladinska matica. Sreska društva, ki so na stvari interesirana, pa lahko svobodno pošljejo svoje delegate na ta sestanek, seveda na lastne stroške.

4. Napravili so se koraki za razprodajo knjig M. M. v inozemstvu.

5. Da ne zmanjka 1. štev. »Našega roda«, se je sklenilo dotiskati še 1000 izvodov, skupaj tedaj 21.000.

Okoristite se 25% do 50% popusta pri naših knjigah. Na stotine knjig smo razprodali v nekaj tednih. Pošle so popolnoma:

Naša gospodarska organizacija

NAJBOLJ PRIMERNO SE SPOMINJAMO GANGLOVIH JUBILEJEV.

ako darujemo za svoje stanovske gospodarske in socialne ustanove. Sresko učiteljsko društvo Maribor desni breg je sklenilo v soboto 11. t. m., da daruje ob priliki Ganglovih jubilejev Učiteljskemu domu v Mariboru znesek 300 Din. Tov. A. H. pa je daroval v isti namen 100 Din mesto čestitk tovarišu in br. Ganglu. — Društva in posamezniki — posnemajte!

Tovariš Engelbert Gangl je poklonil ob svoji 60 letnici Učiteljskima domovima v Ljubljani in Mariboru po 250 Din. V imenu obeh najprisrčnejša hvala z željo, da bi zdrav, srečen in zadovoljen dočakal še več dečenij!

Josip Kobal,

blagajnik ljublj. Učit. doma.

NADELO ZANAŠE DOMOVE! VSA NAROČILA POTOM UGP.

smo zastopali stališče (glej »Uč. tov.« od 16. 2. 1933 št. 26 pod Učiteljski pravnik) da se uredba ne nanaša na ministrstvo prosvete in torej tudi ne na narodne šole, ki so podrejene temu ministrstvu in zato ni dana zakonita osnova, da bi se z odlokom aplicirala določila uredbe na narodne šole, o katerih ni govora v uredbi. Kajti uredba točno naštevata ministrstva in ustanove za katere velja.

Kakor posnamemo iz razsodbe državnega sveta, je ta v polnem obsegu utrdil naše stališče glede tolmačenja in uporabe navedene uredbe.

Vložitev predmetne tožbe na državni svet se je izvršila s sodelovanjem sekcije. Razumljivo je, da tovariši v mnogih primerih ni možno zaščititi gmotnih interesov s pritožbo na državni svet zaradi nepoučenosti v argumentacijah, katere je potrebno navesti v pritožbi. Pritožniku je otežkočeno poiskati in zbrati vire za argumente pritožbe in tudi pravni značaj tožbe je dostikrat za pritožnika ovira za vložitev pritožbe. Priznajmo, da posameznik v največ primerih ne zmore gmotnih sredstev, da bi si oskrbel pravnega sveta za sestavo pritožbe. Pa če že vložijo pritožbo, ga čaka v primeru zanj neugodne razsodbe državnega sveta plačilo takse 400 Din. To so običajni za- držki, da učiteljstvo v mnogih primerih ne brani svojih interesov pred državnim svetom. In vendar je večina razsodb državnega sveta načelne važnosti za večji ali manjši krog učiteljstva. To kaže ravno razsodba državnega sveta glede kuriva učiteljstva.

Iz navedenih neoporečnih razlogov je neodločljiva potreba, preskrba organizacijskega pravnega konzulenta. Prav neprijetna je bila debata o pravnem konzulentu organizacije na zadnji banovinski skupščini. Debata je pokazala vso našo ozkosrčnost, kakor tudi pomanj-

Oddelek za učila

Ljubljana

Maribor

kanje stanovske zavesti, solidarnosti in smisla za naše potrebe in to zaradi malega mesečnega prispevka.

Pokrenimo na naših društv. zborovanjih vse potrebe, da se čim prej realizira pridobitev organizacijskega pravnega konzulenta ker nam primeri kažejo, da posameznik ni zmožen braniti interese vseh. To delo naložimo organizaciji in ji dajmo na razpolago potrebna sredstva, ker le v skupnosti je naš uspeh gotov, vsi za enega eden za vse.

Sadjarčki, Kresnice I., Kresnice III., Vijolica Vera, Pod grajskim jarmom, Zgodbe z Južnega morja, Mizica, požrni se, Življenje hudobne kavke Katke, Lukec išče očeta, Botra z griča in Naš rod, III. letnik.

Le v nekaj izvodih imamo še knjige: Kresnice II., Kresnice V., Rudi, Začarani krogi in Mihec in Jakec.

V večjem številu so v zalogi še: Kresnice IV., Kako smo delali radio, Miškolin, Lukec in njegov škorec, Brkonja Čeljustnik, Za veselo in žalostne čase, Lovci na mikrobe, Vrtničarice, Tiho življenje, Nikola Tesla, Miklavževa noč, Naš rod I. letnik, Naš rod II. letnik in Naš rod IV. letnik.

*

Za nagradno tekmovanje smo dobili 10, poleg tega smo dobili v tem času še 7 drugih rokopisov. Ker letos za Miklavža ne izdamo nobene knjige in ni zato take sile, pade odločitev za nagradno tekmovanje šele čez nekaj tednov. Izid tekmovanja bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu«.

Šolski radio

—r VIII. teden. V torek 21. novembra bo literarno predavanje gđc. Marije Kmetove. Gdč. pisateljica bo čitala svoja dva spisa: »Škočir« in »Konec učitelja Možeta«. V petek, dne 24. novembra bo opisal g. Vladimir Kapus »Jesen v prirodi«.

Program za mesec december:

Petek 1. decembra: Ob 9. uri oddaja slavnostne proslave državnega praznika narodnega ujedinjenja; I. drž. realna gimnazija v Ljubljani.

Torek 5. decembra: Pravljičice; ga. Minka Kusova.

Torek 12. decembra: Ob obletnici Can- karjeve smrti; g. Rudolf Kolarič.

Petek 15. decembra: Posavje; gosp. Josip Lapajne.

Ker je 17. decembra rojstni dan Nj. Vel. kralja v nedeljo, bo slavnostna oddaja najbrže v soboto 16. decembra, kar pa prosvetna uprava še ni odločila; oddajo bodo izvršili učiteljski abiturienti.

Torek 19. decembra: Ura sokolskih pesmic in razgovorov; g. Marjan Tratar.

Petek 22. decembra: Slavnostna božična oddaja; ženska realna gimnazija v Ljubljani.

Stanovska organizacija JUU

Iz sekcije

—s Zaščita članstva. Tovarišice in tovariši, osobito odborniki sreskih učiteljskih društev, opozarjamo, da natančno proučite pravilnik o postopanju pri zaščiti članov JUU. Važen je posebno čl. 10., ki navaja primere, kdaj se zaščita odtegne. Vodstvo sekcije je primorano vsak slučaj, ki se protivi katerikoli točki pravilnika, zavrniti.

—s Važne vloge na oblasti. Učitelji narodnih šol, dodeljeni meščanskim šolam — udeležba na zborovanju JUU. Na podlagi konkretnega primera, da onemogočajo upravitelji meščanskih šol, učiteljem narodnih šol, dodeljenim meščanskim šolam, posečenja zborovanj, je vložila sekcija na ministrstvo prosvete prošnjo za uradno tolmačenje.

Delo v upravnih odborih JUU, priznanje za izvenšolsko delo. Z obširno vlogo, v kateri navaja celotno kulturno delo sekcije in članstva JUU, smo zaprosili ministrstvo prosvete za izpremembo tolmačenja odloka O. N. br. 51997 od 2. 9. 1933. Navedeni odlok ne priznava za izvenšolsko delo delo v upravnih odborih JUU.

Dodeljevanje učiteljstva. Kraljevsko bansko upravo smo naprosili, da izda na sreska načelstva posebno okrožnico glede dodeljevanja učiteljstva. Pri dodeljevanju naj bi se upoštevala sledeča načela: V primeru potrebe naj se dodeljujejo v prvi vrsti pripravniki in sicer učitelji po dovršenem prvem, učiteljice po dovršenem drugem letu službovanja na šoli z najmanj dvema učiteljema, kakor to določa člen 93. zakona o narodnih šolah. Ako radi pomanjkanja učiteljstva na šoli, kjer službuje pripravniki, ta rešitev ni mogoča, naj sreska načelstva pri izvajanju dodeljevanja upoštevajo sledeče: Ukazni učitelji in učiteljice naj se ne dodeljujejo. Za dodelitev naj pride v poštev vselej učna oseba z najnižjim rangom na šoli. Ako imata dve učni osebi enak položaj, pri čemer je upoštevati datum napredovanja, odločajo službena leta in slednjič starost. Vselej naj se ozira tudi na družinske in socialne razmere. Ako se bodo vršile dodelitve po gornjih načelih, bodo pritožbe izostale in dodeljeni učitelji ne bodo imeli razloga, čutiti se zapostavljene.

—s Sekcija je bila zastopana. Pri prošlavi 60 letnice E. Gangla na Taboru v Ljubljani so zastopali JUU tovarišica Engelmanova, tov. Dimnik in tov. Skulj. V imenu vsega slovenskega in jugoslovanskega učiteljstva je čestital jubilarju tov. predsednik. — Na delovnem občestvu voditeljice kmet. gospodinjstkih šol v Celju je bil navzoč v imenu JUU tov. Skulj.

—s Statistika brezposelnih učiteljskih abiturientov. Nujno potrebujemo podatke za socialno statistiko: Pri vsakem poedincu je navesti: poklic očeta in matere, dohodki očeta in matere, število družinskih članov, koliko od teh je zaposlenih, kje so zaposleni in koliko imajo zaslužka, število nezaposlenih družinskih članov in njih izobrazba.

Iz društev:

VABILA:

— JUU SRESKO DRUŠTVO V PTUJU bo zborovalo v ponedeljek dne 20. novembra ob 9. uri v dvorani Glasbene Maticе v Ptuj. Dnevni red: 1. Predavanje. 2. Poročilo o seji glavnega odbora; stališče društva do Izvršnega odbora. 3. Slučajnosti.

Poročila:

+ JUU SRESKO DRUŠTVO KRŠKO je zborovalo 5. oktobra 1933. v Krškem. Navzočih 56 članov t. j. 44%.

Ko so bili sprejeti predlogi, da se razpišejo vsa mesta, zlasti v krajih, kjer so srednje šole; dalje, da plača vsak organiziran član 5 Din za pravnega konzulenta, obrambo stanu, toda s pripombo samo za 1 leto, na poizkušnjo ter delovati vztrajno, da izplačujejo davčne uprave dolžne tangente direktno krajevnim šolskim odborom, je sledilo poročilo o banovinski skupščini. Predsednik poda točna pojasnila, ki spričujejo saniranje razmer, nastalih na glavni skupščini 19. in 20. avg. 1933 v Ljubljani. Z večino 4 glasov so bili sprejeti sledeči sklepi:

a) Glavna skupščina JUU v Ljubljani 19. in 20. avg. 1933. je imela docela negativen uspeh, ker je razmere v združenju poslabšala in dovedla vodstvo JUU v likvidacijo.

b) Krivdo temu vidimo v okrnitvi dnevnega reda, ki je onemogočila potrebno razčiščenje ter obsodimo naročitev posebnega izletniškega vlaka za 21. avg. 1933.

c) Vodstvo sekcije se poziva, da podvzame še nadalje vse korake, da bo zamoglo naše združenje funkcionirati, pa čeprav za ceno osebe predsednika.

d) Edinstvenost organizacije in ugled naših delegatov, ki jih pošiljamo na drž. skupščine zahtevata, da se vse članstvo dravske banovine sproti obvešča o vseh za združenje pomembnejših pojavih, pa če se tudi pojavijo v drugih banovinah.

Po soglasni odobritvi računa ter predloženega proračuna za l. 1933/34 se je sklenilo, da bo prihodnje zborovanje v Mokronogu ter bo na njem kot nadaljevanje predaval o temi »Prirodna telovadba« Herbster P.

Sklenjeno je bilo zvišanje članarine za 1 Din mesečno za vsakega organiziranega rednega člana. Za učiteljice poročene z učitelji 6 Din, upokojeince sedaj mesečno 16 Din.

Predsednik Brezovar M.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V LJUTO-MERU je zborovalo dne 7. oktobra 1933. v Radencih.

Predsednik tov. Mavrič, je podal situacijsko poročilo, v katerem se je dotaknil vseh perečih vprašanih stanju in organizacije.

Sklenilo se je, da se društvo izreče za obrambni sklad in pravnega konzulenta. Dalje se je sklenilo postaviti predlog, naj si sreska društva iz prostovoljnih prispevkov pri zborovanjih osnujejo poseben fond za podporo svojim brezposelnim abiturientom; obenem pa se naj osnuje osrednji, sekcijski fond, iz katerega bi se lahko honorirali tisti, ki bi se eventualno zaposlili pri Mlad. matici ali Našem rodu.

Po obravnavanih dopisih je poročal tov. Mikl o banovinski skupščini, tov. Klanjšček pa je podal svoje vtise z glavne skupščine. Tov. Mavrič je še poročal o seji upravnega in nadzornega odbora, tov. Mikl pa o seji predsednikov.

Sledil je nato društveni občni zbor. Blagajniku tov. Klanjščku se je dal absolutorij s pohvalo. Pri proračunu se je sklenilo, da znaša članarina za redne člane 150 Din, za poročene učiteljice pa 60 Din. Vključen je pri tem že prispevek za obrambni sklad in 250 Din podpore za nezaposleni učiteljski naraščaj.

Prihodnje zborovanje bo 2. decembra v Gor. Radgoni.

K. Mavrič, Klemenčič Mara, t. č. predsednik t. č. tajnica

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V RADOVLJICI je imelo letošnji občni zbor, združen s sresko vrtnarsko in sadjarsko razstavo na Jesenicah dne 7. oktobra 1933. Poleg drugih se je udeležil otvoritve razstave tudi ref. za šol. vrtove tov. Skulj. Razstava je po intenzivnem delu učiteljstva popolnoma uspešna in je najlepši dokaz udeleževanja učiteljstva v vseh panogah kmetijstva.

Po otvoritvi se je vršil občni zbor z običajnim dnevnim redom. Poročila funkcionarjev so bila brez debate sprejeta. Obravnavali so se aktualnejši dopisi, iz ugotovitve članstva pa je razvidno, da šteje društvo 122 člana. Sledilo je predavanje ref. Skulja o smernicah in pomenu vrtnarskih in sadjarskih razstav s posebnim ozirom na prirejeno sresko razstavo na Jesenicah. Članstvo je bilo s predavanjem izredno zadovoljno.

Pri slučajnostih pa je sporočil tovariš Schiffer, da odstopa mesto predsednika dosedanjemu podpredsedniku tov. Blažiču, ker je združenje mesta sres. šol. referenta po pravih nezdružljiv s predsedstvom učiteljskega društva, nakar zaključi občni zbor z zahvalo članstvu za izkazano mu zaupanje. Egidi Schiffer, preds. Skender Oton, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO M. SOBOTA je zborovalo dne 7. oktobra v M. Soboti. Od 129 članov je 89 navzočih. Zborovanja sta se udeležila tudi gg. sreski šol. nadzornik Velnar in sreski kmetijski referent g. Eiselt.

Ob otvoritvi prvega društvenega zborovanja se je spomnil tov. predsednik nekatere spremembe članstva, v prvi vrsti tragične smrti vsem priljubljene članice pokojne Tilke Rusove. Mesto cvetja na njen grob bo darovalo društvo 1000 Din za poplavlence. Učiteljstvo tukajšnjega sreza bo rade volje tudi v šoli in izven nje sodelovalo pri nabiranju živeža za gladujoče žrtve povodnji.

Poročilo o banovinski in glavni skupščini je podal tov. Gabrijelčič. Z ozirom na položaj po letošnji ljubljanski glavni skupščini podčrtuje zborovanje soglasno sledeče stališče:

Načela celjske deklaracije naj se ne prekoračijo; cenimo enotnost stanovske organizacije, zato odklanjamo tudi spremembo 22. člena pravil v tem smislu, da bi se banov. in glavna skupščina reducirali zgolj le na zbor predsednikov sreskih društev, ker bi s tem samo padlo zanimanje članstva za organizacijo; obžalujemo, da je letošnja glavna skupščina vse prej kot utrdila vezi med jugoslov. učiteljstvom in dvignila njegov ugled. Smatramo njeno predčasno zaključitev v zvezi z izletom na Bled za nepravilno; želimo, da pride v organizaciji do razčiščenja, zato odobravamo odstop izvršnega odbora, ki je s to gesto pokazal vsaj dobro voljo za rešitev nastalih zmed.

G. sreski referent je poročal o gospodarskem delu učiteljstva v smislu gornjelen-davskih načrtov in toplo priporočal posebno sodelovanje pri kmetijskih podružnicah, sekcijah društev, sadjarskih podružnicah, podal več misli o aktualnih kmetijskih zadevah, krmni, silosih, umetnih travnikih in boju proti sadnim škodljivcem.

O preorientaciji učiteljskega izvenšolskega dela je govoril še tov. Šavli. Tej temi naj posveti več pažnje prihodnje zborovanje, ki bo v soboto 11. novembra v M. Soboti.

Gabrijelčič Fr., preds. Šavli Andrej, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V SMARJU PRI JELŠAH je imelo 64. redni letni občni zbor in zborovanje dne 7. oktobra 1933. ob 10. uri v Rog. Slatini ob navzočnosti 43 članov t. j. 54%.

Prečitajo se in obravnavajo došli dopisi. Tov. Hvala je predaval o »Nacionalizmu med učiteljstvom«. V svojem predavanju je pojasnjeval, da nismo več ponižni tlačani, ampak lastni gospodarji, zavedni in neustrasni Jugoslovani. Kdor le malo dvomi o moči Jugoslavije, ta ni nacionalist.

Tov. predsednik je poročal o banovinski in glavni skupščini. Orisal je potek obeh skupščin ter skušal tolmačiti osnovne vzroke nesoglasij v Uduženju.

Sprejet je bil predlog tov. Ahtikove: Delo v glavnih skupščinah naj bo plodonosno, glavnim funkcionarjem JUU naj se na- grade za delo v organizaciji primerno znižajo.

Sledila so poročila društvenih funkcionarjev, iz katerih je bilo razvidno, da je bilo društveno delo uspešno.

Soglasno se sklene: Nakaže se iz društvene blagajne odseku za brezposelne abituriente Din 500.—

Učiteljska tiskarna naj uporablja za tiskovine boljši papir in izvršuje točno naročila.

Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG je zborovalo 7. oktobra t. l. Od 85 članov je bilo prisotnih 73, t. j. 86%.

Zborovanje je otvoril predsednik tovariš Vauda Mirko s pozdravom vsem zborovalcem, posebej je še pozdravil nenamenečene tovariše učit. abituriente in abiturientke. V svojem poročilu je predložil sliko vsega lanskega društvenega in sploh organizacijskega dela. Zbor je poročilo sprejel z aklamacijo. Sledilo je blagajniško poročilo. Zanimiva so bila poročila delegatov obeh skupščin. Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Preselitev sres. učit. knjižnice v prostore pedag. centrale v Mariboru.

2. Odobritev nastopa naše sekcije in njene vodstva pri letošnji glavni skupščini.

3. Pristop k obrambnemu skladu z letnim prispevkom 5 Din za člana.

4. Podpora 500 Din iz društvene blagajne odseku brezposelnih učiteljskih abiturientov v Mariboru.

5. Podpora 500 Din iz društvene blagajne za Pedagoško centralo.

6. Podpora 500 Din iz društvene blagajne za Učit. dom v Mariboru.

7. Glede nameščenja učiteljstva v mesta in blizu mest — pogoji.

8. Glede delovanja Ciril-Metodove družbe na meji in povabila njenega zastopnika k našemu prihodnjemu zborovanju.

9. Podpora 250 Din poplavlencem.

10. Zbiranje knjig, časopisov i. sl. za obmejne šole.

Tako temeljitih občnih zborov še nismo imeli. Prihodnje zborovanje se vrši 2. dec. 1933.

Vauda M., predsednik. Senekovič A., tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO SLOVENJGRADec je zborovalo v soboto 7. oktobra 1933 v Slovenjgradu. Navzočih je bilo 35 tovarišev (ic), to je 79%.

Predsednik tov. Kopač Leopold je obširno poročal o banovinski in glavni skupščini JUU, ki sta se vršili v Ljubljani. Omenil je vsa glavna vprašanja, za katera se je borila in delovala naša sekcija, kakor: uzakonitev učiteljske stalnosti, zaščita učiteljstva, izprememba načina razpisa in oddaje službenih mest, napredovanja in upokojitve učiteljstva, ukinitve draginskih razredov, namestitve novincev itd. Poročal je tudi o situaciji, ki je nastala radi početka glavne skupščine v organizaciji, o seji upravnega in nadzornega odbora v Ljubljani dne 3. septembra t. l., zborovanju predsednikov učit. društev dne 24. septembra v Celju ter o deputaciji učiteljstva pri ministru g. dr. Kramerju.

Sklepi: Društvo soglasno s predlogom gospodarskega sveta, da prispeva vsako društvo po 5 Din za vsakega rednega člana za »obrambni sklad« in s tem v zvezi za pravnega konzulenta; brezposelnim učit. abiturientom se nakaže iz društvene blagajne znesek 100 dinarjev.

Proračun in članarina ostaneta ista kot lansko leto. Kooptiral se je tov. Mrovlje kot predsednik v nadzorni odbor.

Tovarišica Fanči Novakova iz St. Jurja je v zanimivem referatu govorila o »zgodovinskih svetilih naše južne zemlje«. Tov. Purkhard je spopolnil predavanje s svojimi utisi, ki si jih je pridobil ob priliki potovanja po Macedoniji, nakar je še razstavil slike »U. d.« ter priporočal, da čim več tovarišev (ic) pristopi s svojimi članki in deli k »U. d.«, ki je samo — naša gospodarska ustanova in ki je v čast nam vsem. Obema predavateljema se je zahvalil tov. predsednik, ki je še opozoril na obisk »Trboveljskih slavčkov«. Priporočal je učiteljstvu, da pridobi čim več naročnikov za Mladinsko matico. Prihodnje zborovanje se bo vršilo v prvi polovici meseca decembra.

Kopač Leop., predsednik. Iglar Rajko, tajnik.

+ JUU SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO V PTUJU je zborovalo 7. X. 1933.

Navzočih je bilo 100 članov, to je 71%.

Tov. Šestan je podal situacijsko poročilo. Točke: Glavna skupščina, Sklicanje sestanka predsednikov sreskih društev v Celju 24. IX. Sklepi, ki so bili storjeni ob tej priliki.

Poročilo o skupščinah je podrobno podal tov. Šterk. V debati, ki je sledila, so se važna vprašanja dobila pogovorila.

Glede brezposelnih abiturientov se bo društvo ravnalo po predlogih sekcije.

Delovni program, ki je bil natisnjen v Učiteljskem tovarišu, bo odbor temeljito preštudiral in pripravil za prihodnje zborovanje predloge.

Sprejet je bil predlog, da se dele knjige Mladinske maticе kakor doslej meseca junija. Pozvali so se učitelji poverjeniki, da točno pošiljajo naročnino.

Izhajanje šolskega lista učiteljstvo odkloni iz ozira na gospodarsko stanje prebivalstva.

Plačilo prispevka 5 Din za rezervni fond in pravnega konzulenta se soglasno odobri.

Pred sprejetjem poročil oriše še tov. pred-

Sledil je občni zbor s poročili funkcionarjev, iz katerih je bilo razvidno, da je bilo tudi drugače agilno. Odbor je dobil absolutorij.

Tovariš Jurančič pledira za korporativen pristop članov k Pedagoški centrali v Ptuj. Predlog se odkloni. Vsakemu je na prosto voljo dano, da pristopi.

Tov. Peček pa prosi, da izposluje sekcija pri ministrstvu odlok, kako naj se določi narodnost otrok, katerih starši pripadajo različnim narodnostim.

Tov. Šterk je pa ob koncu še priporočal Učiteljsko samopomoč.

Predsednik D. Šestan.

— JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-MESTO je imelo dne 12. oktobra t. l. redni občni zbor z običajnim dnevnim redom.

Od 196 članov je bilo navzočih 94, t. j. 48%.

Poročilom društvenih funkcionarjev je sledilo situacijsko poročilo in poročilo o banovinski in državni skupščini. Med obširno in stvarno razpravo sta bila sprejeta sledeča predloga:

Ljubljansko učiteljstvo — včlanjeno v J. U. U. — odobrava resolucijo in sklep predsedniškega zbora sekcije za drav. banovino z dne 24. septembra t. l. glede nesoglasij v Uduženju. Popolnoma zaupa vodstvu sekcije, ki stremi in hoče s konstruktivnim in stvarnim delom ublažiti, pomiriti in odstraniti vsa nesoglasja, ki danes razkrajajo še do nedavnega časa tako občudovano našo stanovsko organizacijo.

Uredništvo »Učiteljskega tovariša« naj v smislu sklepa banovinske skupščine poroča o dejanskem stanju v organizaciji, da bo članstvo točno informirano o mišljenju, prizadevanju in delu večine in manjšine glede rednega stanja in plodonosnega delovanja v Uduženju.

V. Mlekuž, preds. Jos. Mihelič, tajnik.

+ SRESKO DRUŠTVO JUU ŽUŽEMBERK je zborovalo dne 7. 10. 1933. v Žužemberku. Udeležba je bila 73%. Zborovanje je otvoril podpredsednik g. Korenčan in obravnaval nekatere došle dopise in podal poročilo o banovinski in glavni skupščini ter o zboru predsednikov meseca septembra v Celju. Nekateri zadeve so se obravnavale še posebej, tako vprašanje pravnega konzulenta. Zborovalci se izjavijo zanj, — kar se je sklenilo že na enem izmed lanskih zborovanj. — Za vzdrževanje istega naj plača vsak član a 5 Din do konca poslovnega leta.

Za prireditve tečaja brezposelnih učiteljskih abiturientov so prispevali 80 Din.

Glede vprašanja poročenih učiteljic se prepustja sekciji proste roke, da zavzame glede tega perečega vprašanja primerno stališče, ker ima v to boljši vpogled.

Izvenšolsko delo učiteljevo naj se usmerja sedaj bolj na gospodarsko stran. Tozadevno predavanje tov. Žumra se je zaradi pomanjkanja časa in precej slabe udeležbe odgodilo na prih. zborovanje, ki bo meseca decembra.

Korenčan, t. č. preds. R. Hrovačova, t. č. taj.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LOGAŠKEGA SREZA je zborovalo na Rakeku dne 14. okt. 1933. Zborovanja se je udeležilo 54 članov (ic) in 3 abiturientke.

Tov. predsednik predstavi kmetijskega referenta g. Pečovnika iz Logateca, ki se je prvič udeležil našega zborovanja. G. referent nam je predložil sedanje stanje vseh kmetijskih panog v srezu ter pokazal pot k skupnemu sodelovanju s kmečkim ljudstvom.

Pri debati razvije tov. Dolgan načrt o sodelovanju učiteljstva pri povzdigi kmečkega gospodarstva v srezu. Ker je načrt obširen, se bo obravnaval kot posebna točka na prihodnjem zborovanju.

Poročila: O državni skupščini je poročal tov. tajnik Šuštaršič, o banovinski skupščini in zborovanju društvenih predsednikov pa je poročal predsednik Doljak. Pri debati o drž. skupščini se sprejme predlog tov. Dolgana, da naj ne prinaša »Učit. tovariš« samo članov o poteku skupščin, temveč naj pojasni članstvu tudi vzroke večnih sporov na vsakoletnih glavnih skupščinah.

Blagajniško poročilo je podal tovariš Štravs.

S predlogom sekcije o postavitvi pravnega konzulenta se članstvo strinja, toda ne pristane na zvišanje članarine, pač pa je pripravljeno plačati v to svrhu iz prihrankov društva letno 300 Din. Brezposelnim abiturientom se nakaže 200 Din; na predlog tovariša Winklerja se daruje 300 Din za »Učit. dom« in na predlog tov. nadzornika Štravs pa 500 dinarjev za poplavlence v tukajšnjem srezu.

Sklene se, da zbero vsi šol. upravitelji podatke o brezposelnih abiturientih v svojem okolišu in jih odpošljejo društvenemu predsedniku.

Doljak V., predsednik. M. Sartori, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA, vzhodni del je zborovalo dne 14. okt. 1933. v osnovni šoli v Mostah. Od 119 članov je bilo navzočih 77 t. j. 64%.

Tov. predsednik Kosin je prečital dopise sekcije. Sprejet je bil predlog sekcije glede pravnega konzulenta. Da bo možno redno poslovanje društvene blagajne je bil soglasno sprejet predlog tov. Lulika, da do 10. nov. t. l. poplačajo vsi dolžniki svoje dolgove, večje zneske v 3 obrokih. Po tem roku se vsi dolžniki izročijo odvetniku. V krožek za šol. vrtarstvo pridejo tov. Stupica, Gostič, Flajs, Lulik, Kosin, Aršek.

Za fond brezposelnih učiteljskih abiturientov je društvo vtratil vso 300 Din. Na predlog tov. Miheliča pa je dal še vsak navzoči član 2 Din. Nabran je bil znesek 1650 Din.

G. profesor Čopič je predaval o »Organizaciji našega šolstva.« V svojih izjavah je ugotovil vzroke krize sedanje šole osobito nižje srednje šole in pokazal nov sistem šolstva, ki bi sčasoma dovedel do izboljšanja celotnega šolstva.

Tov. Lulik je podal poročilo o banovinski in državni skupščini ter o zborovanju predsednikov.

Njegov predlog, da se z ozirom na razmere v organizaciji izreče predsedniku JUU D. Rašiču nezaupnica, je sprejelo članstvo s 40 glasovi, 12 glasov je bilo proti predlogu.

Predsednik nadzornega odbora tov. Skubic bo podal svoje poročilo na prihodnjem zborovanju.

Ker je bila tov. tajnica Celnarjeva odsotna je vodila zapisnik tov. Završanova.

Završanova, zapisnikarica.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL je zborovalo dne 21. oktobra 1933. v Ljubljani Zborovanja se je udeležilo 112 članov.

Tov. predsednik je opisal društveno delovanje, se zahvalil članom upravnega in nadzornega odbora za delo in pozval učitelje, ki dozdaj še niso člani, naj pristopijo. Na njegov predlog je zbor sklenil, darovati 500 Din za poplavlence. Ta vsota se podari za učenje poplavlencev, ki nimajo šolskih potrebščin.

Poročilo tov. predsednika o banovinski skupščini in poročilo tov. Goleta o državnih skupščini sta bili sprejeti.

Po poročilu tajnice je odobrena podpora 500 Din za tečaj brezposelnih učiteljskih abiturientov.

Predlog gospodarskega odbora sekcije v Ljubljani za ustanovitev »Obrambnega sklada«, v katerega naj bi plačevali vsi člani po 5 Din na leto, je bil soglasno odklonjen.

Zdravko Mikuš, pred. Lenarčič Ana, taj.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG je zborovalo dne 21. X. 1933 v Mariboru. Navzočih je bilo 80 članov (-ic), t. j. 80%.

Tov. predsednik Petrovič izreče dobrodošlico tov. Keglu in Keglovi iz Reke. Prav tako pozdravlja osem brezposelnih tovarišev in tovarišice, ki so prisostvovali zborovanju.

I. Pri dopisih je bilo sklenjeno: Da se pošlje s spomenico o zaščiti članstva h g. sreskemu načelniku Makarju, g. senatorju Ploju in g. poslancu Krejčiju posebna deputacija, sestoječa iz tov. Petroviča, Klemenčiča, Lutmanove in Črnkom. — Za pravnega konzulentu damo po 5 Din za člana na leto. Sekcija naj izbere dobrega zastopnika. V odbor za vrtnarsko razstavo so bili izvoljeni tov. Ivanuš, Muršec, Zeilhofer, Lavrič, Krlhanko, Firm, Šijanec, Ledinek in Mejovšek. — Podpora za tečaje brezposelnih učit. abiturientov naj da sekcija iz prispevkov za učit. naraščaj. — Društvo bo vodilo o vseh abiturientih, ki so v srezu, evidenco; vabi jih na svoja zborovanja.

II. Račun za preteklo upravno leto izkazuje 22.253'09 Din dohodkov in 18.884'96 Din izdatkov, tako da je 3368'13 Din prebitka. Na zaostali članarini pa je še 826 Din terjatev. Na predlog nadzornega odbora je bil račun odobren in takoj nato dan v razpravo naslednji proračun za prih. upravno leto, ki je bil soglasno sprejet. Članarina znaša letno 170 Din za člana, plačljiva 10krat po 17 Din, za poročene učiteljice pa 100 Din letno, oziroma 10krat po 10 Din. Vse članstvo dovoljuje, da šolski upravitelji vsakokrat pri izplačilu poberejo članarino in jo nakažejo društvenemu blagajniku. Ta predlog je bil sprejet soglasno radi reda v plačevanju članarine. Delegatski poročili sta podala tov. Petrovič in Hren. Ostala poročila bodo na prihodnjem zborovanju, ki bo sredi novembra.

S. Petrovič, predsednik. Iv. Šeško, tajnik.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

KONGRES FRANCOŠKEGA UČITELJSTVA.

Letošnji kongres francoskega učiteljstva je bil pod vplivom sedanje gospodarske krize in redukcije šolstva. Mirni časi so za francosko učiteljsko udruženje minuli. Z znižanjem prejemkov in krčenjem uprave hoče država uravnovesiti proračun. Casopisi napadajo uradništvo in učiteljstvo, češ, da so njihove zahteve povzročile težko finančno stanje v državi.

Učiteljska udruženja Nizozemske, Belgije, Rumunije, Švedske, Španije in Avstrije so poslala na ta kongres svoje zastopnike, ki so v imenu svojih organizacij pozdravili kongres; zastopnik avstrijskega učiteljstva je iznesel v svojem govoru nekaj pikrih očitkov na račun današnje Nemčije.

Na razne kritike od strani članstva je odgovoril član odbora v glavnem naslednje: Preteklo leto je bilo leto obrambe. Naše s težavo priborjene pravice so bile ogrožene. Danes je položaj resnejši nego v februarju, ko je vlada grozila z znatnim znižanjem plač. Še tekom jeseni moramo računati z nadaljnjim prikrajševanjem plač. Znižanje prejemkov in zvišanje cene pšenice od 75 na 115 frankov, kakor tudi zvišanje ostalih cen pomenja deflacijo, ki pa nam ne prinaša rešitve krize.

Združitev učiteljskih z visokimi šolami je bila predmet živahne debate. Razpravljali so tudi o privatnih šolah, proti katerim se je izreklo vse prisotno učiteljstvo.

Na kongresu je tvorilo eno glavnih točk dnevnega reda vprašanje: »Borba proti vojni.« Bilo je prečitanih več referatov in vsi so se v svojih izjavah bavili z nemškimi razmerami. Povsem razumljivo, kajti te razmere zanimajo ves svet.

SKRBI AMERIŠKE UČITELJSKE ORGANIZACIJE.

V Washingtonu ima svojo centralo »National Education Association«, ki je največja učiteljska organizacija v U. S. A. V tej organizaciji je včlanjenih nad 200.000 učiteljev(ic) in vendar je nevarnost, da ne bo mogla več vršiti svojih poslov če pade število članstva pod 200.000. Vsled tega je izdala poziv na

članstvo naj vpliva na vsakega posameznega učitelja, ki še ni član, da se učlani, ker le z zvišanjem članstva bo mogoče nadaljnji obstoj organizacije. V tem pozivu so tudi naslednji za Ameriko značilni stavki: »Nad 50.000 naših članov je zgubilo v zadnjem času svoje nameščenje. Mnogim, na tisoče jih je, ki so sicer nameščeni, se sedaj prejemki ne izplačujejo. Plače mnogih ne dosežajo niti eksistenčnega minimuma. Glavni funkcio-narji organizacije so delali pet tednov brezplačno. Sedaj prejemajo le polovico svojih plač in bodo morali čakati na ostanek nekaj mesecev. 75.000 dolarjev organizacijskega denarja je bilo naloženega v banki, ki so jo pred kratkim zaprli. Mi v centrali organizacije prenašamo iste žrtve, kot učiteljstvo zunaj, da morejo ostati šole sploh odprte. Vendar naša organizacija ne sme propasti, marveč se mora dvigniti in delovati še vztrajnejše nego doslej.«

IRSKO UČITELJSTVO ZA SVOJE PRAVICE.

Koncem šolskega leta 1932/33. so osnovnošolski učitelji na Irskem priredili enodnevno stavko v protest proti ponovnemu znižanju plač za 5 in 8%. V Dublinu so priredili ta dan tudi zborovanje na prostem in javno povedali svoje zahteve. Irski učitelji so zvesto sodelovali v nacionalnem pokretu in so še posebno pažnjo, mnogo prizadevanj in moči posvetili poživitju materinega jezika. Vlada je kljub temu odločena vztrajati pri določenem znižanju plač. Predsednik de Valera, ki je bil nekoč sam učitelj, menda nima več razumevanja za res težko stališče svojih nekdanjih stanovskih tovarišev.

NIKAKIH NAMESTITEV UČITELJSTVA V NEMČIJL.

Znano je, da niso v zadnjem času nameščali v Nemčiji nobenih učiteljev, marveč jih je bilo celo mnogo odpuščenih. Začetkom letošnjega šolskega leta je pa izšla posebna odredba prosvetnega ministrstva, ki določa, da se ne smejo na izpraznjena mesta osnovnih in srednjih šol nameščati novi učitelji odnosno profesorji. Pričakovati je, da bo izšla v najkrajšem času enaka odredba tudi za visoke šole.

Novosti na knjižnem trgu

—k »Proteus«. Prirodoslovna sekcija Muzejskega društva za Slovenijo v Ljubljani je začela izdajati nov mesečnik »Proteus«. Ta poljudni prirodoslovni list je nujno sledil diferenciaciji »Glasnika Muzejskega društva«, ki se je izvršila pred tremi leti, ko se je do tedaj mešani »Glasnik« razdelil v dva časopisa, v (od XI. letnika naprej) samo zgodovinski vedi posvečeni »Glasnik« in v strogo znanstvene »Prirodoslovne razprave«. Ker je prirodoslovna sekcija — upravičeno — bila na stališču, da naj »Prirodoslovne razprave« kot znanstven list prinašajo samo originalne razprave, se je že ob ustanovitvi »Razprav« zavedala potrebe po posebnem poljudnem listu. Priprave so bile dovolj težke, največja ovira pa je bila zavest velike odgovornosti za riziko, ki ga društvo jemlje nase v materialnem pogledu za ustanovitvijo novega, čeprav še tako potrebnega lista. Prva številka, ki leži pred nami, nam daje upanje, da »Proteus« v tem pogledu ne bo ogrožen. Vsebinske je pestra, vseskozi zanimiva in razumljiva — mislimo, da bo »Proteus« našel dovolj čitateljev, ljubiteljev in naročnikov. Učiteljstvo posebej opozarjamo, da najde v večini člankov snov, ki jo s pridom lahko uporablja pri šolskem pouku.

Ime lista bo morda trenutno tega ali onega osupnilo. »Proteus«, zakaj ravno Proteus? Odgovor nam daje prvi članek lista, ki je posvečen odkritju močerila ali človeške ribice. Prof. dr. Pavle Grošelj, čigar blesteči slog občudujemo v tem članku, pravi uvodoma: »Ni ga med prirodnimi čudeši naše ožje domovine, ki bi bilo njeno ime večkrat poneslo širom sveta, kakor slepi prebivalec kraških podzemskih jam, človeška ribica.« Kakor je že drugod služila koralu za ime prirodoslovnega lista, ali pa čudežni lotosov cvet, tako so naši prirodoslovci izbrali iz citiranega razloga ime Proteus, »simbol trdega raziskovalnega dela, simbol lepote znanstvenega spoznanja, simbol poštrevolne ljubezni do prirode in domačije«, nam bo to ime, kakor pravi Grošelj v zaključku svojega članka.

Pregled kaktej in njihove prilagoditve solnčni pripeki in suši, nam daje sledeči članek dra. Pintarja z 10 slikami. O zaslugah vodilnega slovenskega botanika prof. Alfonza Paulina za poznavanje domače flore nas pouči tretji članek iz peresa prof. Petkovška. Dr. L. Čermelj nam pod naslovom »Sodobna alkimija« pove, kaj je resnice na raznih vesteh o pretvarjanju živega srebra in drugih prvin v zlato. Krajši sestavki sledijo pod rubrikami »Književne novosti« in »Drobne vesti«. Na zadnji strani je vprašanje št. 1 s sliko — odgovor pride v 2. številki »Proteja« — in opozorilo v rubriki »Pogovori«, da bo v tej rubriki »Proteus« odgovarjal na vprašanja, ki jih bodo nanj stavljal čitatelji. Učiteljstvo posebej opozarjamo na to rubriko. »Nerešena vprašanja, ki zanimajo posameznika, so skoro vedno zanimiva tudi za širši krog čitateljev.« — Končno omenjamo še to, da krasi »Proteja« 13 slik poleg srčanih prirodoslovnih vinjet. Najtopleje ga priporočamo učiteljstvu, šolskim knjižnicam, pa tudi raznim prosvetnim društvom.

—k Redne knjige Družbe sv. Mohorja za l. 1933. V redni izdaji so tudi letos prejeli člani šest knjig. Koledar za l. 1934. ima razne gospodarske članke in opisuje važne dogodke v preteklem letu. V »Večernicah« je povest Izobčenci od Malešiča. Dr. Debevec nam je poklonil knjigo Jetiko, ki nas z besedo in sliko poučuje o tej neumljeni morilki človeštva. Naše morje je orisal dr. V. Bohinjec. Sodelovala sta tudi bivši ban Ivo Tartaglia in dr. K. Dobida. Ta knjiga je velikega pomena, posebno za našo mladino, ki

mora poznati važnost morja in se zanj navdušiti, saj je morje okno in odprta pot v svet — je naš jadranski biser. Mutasti greh je prevod, katerega je oskrbel Janez Pucelj. Povest nam slika borbe ovčarja, ki je zamolčal greh in trpel, dokler se ga ni izpovedal na smrtni postelji. Kot šesta knjiga je nadaljevanje večjega dela »Zivljenje svetnikov«. Vseh šest knjig stane 20 Din pri »Mohorjevi družbi«. Ker je založba nekoliko večja, si more še vsakdo nabaviti te lepe knjige po nizki ceni.

—k Mohorjeve knjige proti doplačilu. Poleg sedmih knjig je izdala »Mohorjeva družba« letos še nastopne knjige proti doplačilu. Andrej Gosar: Novi družabni red, broš. 99 Din, vezan 111 Din. Knjigo priporočamo prosvetnim in znanstvenim delavcem. Krekovi zbrani spisi, spisal Ivan Dolenc. Izdana knjiga je IV. zvezek in stane broš. 27 Din, vezana 35 Din. Deželčev roman Kragulj nam predločuje v lepi obliki naša prva blagovestnika, ki sta prinesla vero našim prednikom. Broširana knjiga stane 21 Din, vezana 30 Din. Njene službe od Mare Husove je četrta knjiga, ki opisuje borbo izobraženke za svoj obstanek in dosego pravega poklica. Broš. 12 Din, vezana 21 Din. Vse te knjige je založila Mohorjeva družba v nekaj večji nakladi, zato more z njimi postreči še naknadnim naročnikom.

—k Anton Ocvirk: Razgovori. (Slovenske poti, IX.—X. zvezek, str. 172.) Tiskovna zadruga v Ljubljani je izdala dvojni zvezek zbirke »Slovenske poti«, ki jo izdaja »Tiskovna zadruga«. Ta zvezek prinaša dolgo pričakovane »Razgovore« pesnika in kritika Antona Ocvirka. Sedem odličnih francoskih in ruskih pisateljev je predmet te knjige; vsakega izmed njih je avtor obiskal in zabeležil njegove izjave, še prej pa je temeljito proučil njegovo delo. André Gide, Leon Sestov, Georges Duhamel, Nikolaj Bergljajev, André Maurois, Aleksej Remizov in Paul Hazard, imena, ki jih pozna vsak literarno izobražen čitatelj, so zastopani v tej izredno zanimivi knjigi.

Knjiga »Razgovori« kaže, kam se danes odpira obzorje mladega literata in kakšni stiki so mu omogočeni.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC

izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplovere, risalno orodje, mikroskope, foto-aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA.

Kateri tovariš bi zamenjal svoje učiteljsko mesto z mestom v Kostanjevici na Krki. — Ponudbe na upravo »Učit. tov.« pod »Kostanjevica«.

SADNE DIVJAKE.

10.000 hruškovih in 40.000 jabolčnih, nudi Janez Čeh, Trnovska vas p. Sv. Bolfenk v Slovenskih goricah — Ptuj.

Engelbert L. Gangl:

Moja pot

ZAHTEVAJTE PROSPEKT:
NAROČITE TAKO J:

Tako se imenujejo Ganglovi zbrani spisi za mladino, ki smo jih pravkar izdali.

Delo obsega 10 knjig, vsaka po 10 tiskovnih pol.

Za odpravo pripravljenih je prvih 5 knjig, ostale pa izidejo do Velike noči 1934.

Cena v platnu vezani knjigi Din 42.—, vsej zbirki Din 320.—, ali v 12 mesečnih obrokih po Din 32.—.

Knjigarna Učiteljske tiskarne
Ljubljana, Frančiškanska 6 — Maribor, Tyrševa 44

Šolske knjige

za vse kategorije šol in po najnovejših izdajah

Šolske zvezke

vsakovrstne, za šolske in domače vaje

Šolske potrebščine

za vse mogoče šolske zahteve Vam nudi vedno

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6 — MARIBOR, TYRŠEVA ULICA 44

Naročajte
pri tvrdkah,
ki inserirajo

v našem
glasilu!

UGODNOST!

Damske galoše Din 70
Moške galoše Din 75
Damski snežni čevlji Din 100
Moški snežni čevlji Din 110

ANTON KRISPER, LJUBLJANA

MESTNI TRG 26 ♦ STRITARJEVA ULICA 3